

1. ΕΛΠΙΔΟΦΟΡΕΣ ΝΕΕΣ ΘΕΡΑΠΕΙΕΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΚΑΡΚΙΝΟ ΤΟΥ ΠΝΕΥΜΟΝΑ

Μέσο: ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Ημ. Έκδοσης: . . . 17/10/2026 Ημ. Αποδελτίωσης: . . . 17/10/2026

Σελίδα: 1

Ελπιδοφόρες νέες θεραπείες για τον καρκίνο του πνεύμονα

Η περίπτωση του Πάπα

Ο καρκίνος του πνεύμονα δεν αποτελεί πια για πολλούς ασθενείς τη ζοφερή διάγνωση που αποτελούσε στο παρελθόν, καθώς υπάρχουν νέες θεραπείες που έχουν αναπτυχθεί και αποδίδουν, ρίχνοντας τα ποσοστά θνησιμότητας. Με αφορμή την περιπέτεια της υγείας του Πάπα, επιστήμονες υπογραμμίζουν τα βήματα προόδου που έχουν σημειωθεί. **Σελ. 10**

Μέσο: ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Ημ. Έκδοσης: ...17/10/2026 Ημ. Αποδελτίωσης: ...17/10/2026

Σελίδα: 10

The New York Times

Πρόοδος με νέες θεραπείες καρκίνου του πνεύμονα

Των **ΤΖΙΝΑ ΚΟΛΑΤΑ**
και **KARLAIN ΤΖΟΝΣΟΝ**

Κατά μία έννοια, ο Πάπας Λέων ΙΔ΄ ίσως είναι τυχερός που εμφάνισε καρκίνο του πνεύμονα τώρα και όχι πριν από, ας πούμε, έξι χρόνια, καθώς οι θεραπείες έχουν εξελιχθεί, όπως λένε οι ειδικοί. Για πολλούς ασθενείς ο καρκίνος του πνεύμονα πλέον δεν αποτελεί τη ζοφερή διάγνωση που αποτελούσε στο παρελθόν, δηλώνει η Κάρεν Κνούντσεν, διευθύνουσα σύμβουλος του Ινστιτούτου Πάρκερ.

«Νομίζω ότι πολλοί άνθρωποι έχουν αυτήν την ενστικτώδη αντίδραση σε σχέση με τον καρκίνο του πνεύμονα – ότι μπορεί να αποβεί ταχύτατα μοιραίο», αλλά αυτό είναι ξεπερασμένο, ειδικά αν εντοπιστεί νωρίς», αναφέρει η δρ Λίσια Σίκουιστ, ογκολόγος στο Mass General Brigham Cancer Institute. Σύμφωνα με τη Σίκουιστ, «πλέον οι ασθενείς ζουν πολύ περισσότερο, ενώ τα ποσοστά ίασης είναι υψηλότερα σε σχέση με πριν από 10 και 20 χρόνια».

Ο καρκίνος του πνεύμονα παραμένει η κύρια αιτία θανάτου από καρκίνο στις ΗΠΑ τόσο για τους άνδρες όσο και για τις γυ-

ναίκες, καθώς προκαλεί τον θάνατο περισσότερων από 124.000 Αμερικανών κάθε χρόνο. Ωστόσο, το ποσοστό θνησιμότητας σήμερα είναι το μισό σε σχέση με αυτό της δεκαετίας του 1990, εν μέρει επειδή λιγότεροι άνθρωποι καπνίζουν, αλλά και επειδή αποδίδουν οι νέες θεραπείες.

Ο καρκίνος του Πάπα Λέοντος, ένα αδενοκαρκίνωμα, εντοπίστηκε κατά τη διάρκεια μιας ιατρικής εξέτασης ρουτίνας. Οι γιατροί του Πάπα αφαίρεσαν ένα λοβό του πνεύμονά του την περασμένη Τρίτη και διενεργούν περαιτέρω εξετάσεις προκειμένου να καθορίσουν αν απαιτούνται επιπλέον θεραπείες.

Ενα πρώτο βήμα είναι το να προσδιοριστεί ποιες μεταλλάξεις ενδέχεται να τροφοδοτούν την ανάπτυξη του καρκίνου. Υπάρχουν έως και 14 ή 15 γενετικές μεταλλάξεις που εντοπίζονται συχνά στον καρκίνο του πνεύμονα, δηλώνει ο δρ Ρόι Χερμίστ, ειδικός στον καρκίνο του πνεύμονα και επικεφαλής του αντι-καρκινικού ινστιτούτου στο Ντάρτμουθ. Η πιο συχνή είναι μια μετάλλαξη σε ένα γονίδιο που ονομάζεται EGFR. Πριν από έξι χρόνια δεν υπήρχαν στοχευμένα φάρμακα για την αντιμετώ-

Στον Πάπα Λέοντα, μετά την επέμβαση, γίνονται εξετάσεις, ώστε να αποφασίσουν οι γιατροί αν απαιτούνται επιπλέον θεραπείες.

«Πλέον οι ασθενείς ζουν πολύ περισσότερο, ενώ τα ποσοστά ίασης είναι υψηλότερα σε σχέση με πριν από 10 και 20 χρόνια», λένε ογκολόγοι.

πισή της σε πρώιμο στάδιο. Αν και οι όγκοι τελικά αναπτύσσουν ανθεκτικότητα στα φάρμακα, τα σκευάσματα αυτά μπορούν να προσφέρουν στους ασθενείς επιπλέον χρόνια ζωής.

Ο δρ Ντέιβιντ Μπάρμπι, επικεφαλής του τμήματος ογκολογίας θώρακα στο Ινστιτούτο Καρκίνου Ντάνα-Φάρμπερ, λέει ότι εάν ένας ασθενής πάσχει από καρκίνο του πνεύμονα σταδίου 2 –εάν δηλαδή ο καρκίνος έχει εξαπλωθεί στους λεμφαδένες ή το μέγεθός του υπερβαίνει τα τέσσερα εκατοστά– και υποβληθεί σε χημειοθεραπεία μετά τη χειρουργική επέμβαση, ο κίνδυνος υποτροπής μειώνεται από το 40% στο 30%. Ωστόσο, η προσθήκη ενός φαρμάκου που στοχεύει τις μεταλλάξεις του γονιδίου EGFR μειώνει αυτόν τον κίνδυνο στο 10%.

Το EGFR δεν είναι η μόνη γονιδιακή μετάλλαξη που μπορεί να αντιμετωπιστεί με στοχευμένες θεραπείες. Άλλες περιπτώσεις αφορούν γονίδια όπως τα ALK, RET και ROS1. Επιπλέον, τα φάρμακα εξελίσσονται συνεχώς. Ορισμένοι ασθενείς φέρουν μεταλλάξεις σε ένα διαφορετικό γονίδιο, το KRAS, οι οποίες μπορούν να αντιμετωπιστούν με μια

πολλά υποσχόμενη νέα κατηγορία φαρμάκων που βρίσκονται επί του παρόντος σε στάδιο κλινικών δοκιμών.

Ο δρ Μπάρμπι εξηγεί ότι, εάν ένας όγκος παρουσιάζει μια συγκεκριμένη μετάλλαξη –όπως αυτή στο γονίδιο EGFR–, οι γιατροί μπορούν να χρησιμοποιήσουν εξετάσεις αίματος για να διαπιστώσουν εάν η αρχική χειρουργική επέμβαση πέτυχε την πλήρη απομάκρυνσή του. Οι εξετάσεις αυτές ανιχνεύουν θραύσματα καρκινικού DNA που κυκλοφορούν στο αίμα.

Υπάρχει, επίσης, και η ανοσοθεραπεία. Αυτή είναι χρήσιμη κυρίως σε καπνιστές, των οποίων οι καρκίνοι παρουσιάζουν συχνά τόσο πολλές μεταλλάξεις, ώστε να μπορούν να διαφεύγουν από τις στοχευμένες θεραπείες. Ωστόσο, οι ίδιες αυτές μεταλλάξεις καθιστούν τους όγκους ευάλωτους σε επιθέσεις από το ανοσοποιητικό σύστημα. Οι καρκίνοι χρησιμοποιούν διάφορα τεχνάσματα για να «κρυφτούν» από το ανοσοποιητικό σύστημα, αλλά οι ανοσοθεραπείες μπορούν να απομακρύνουν αυτό το «πέπλο» κάλυψης, επιτρέποντας στα λευκά αιμοσφαίρια να καταστρέψουν τον όγκο.

Η Ελλάδα μένει πίσω στη μάχη με τον HPV

Αποτελεσματικότερη μορφή πρόληψης ο εμβολιασμός κοριτσιών και αγοριών – Μακριά από τον στόχο που έχει θέσει ο ΠΟΥ

Της ΤΑΣΟΥΛΑΣ ΕΠΤΑΚΟΙΛΗ

Η Ιριανδή Λόρα Μπρέναν ήταν μόλις 25 ετών το 2018 όταν έμαθε ότι ο καρκίνος του τραχήλου της μήτρας από τον οποίο έπαυσε ήταν για σε τελικό στάδιο. Θέλησε να αξιοποιήσει όλο τον χρόνο και τη δύναμη που της απέμεναν: μέχρι τον θάνατό της, το 2019, αφοσιώθηκε σε μια εκτεταμένη καμπάνια ενημέρωσης των πολιτών για τους κινδύνους που συνεπάγεται ο ιός των ανθρώπινων θηλωμάτων (HPV).

Σε συνεργασία με το υπουργείο Υγείας της χώρας της, γύρισε και τηλεοπτικό σποτ που προβλήθηκε από όλους τους τηλεοπτικούς σταθμούς. «Αν είχα εμβολιαστεί, δεν θα ήμουν σε αυτή τη θέση σήμερα. Επομένως, αν χρειαστεί ακόμη και να συρλιάζω για να πείσω άλλους ανθρώπους – κορίτσια και αγόρια – να εμβολιαστούν, όσο έχω την τύχη να είμαι ακόμη εδώ, μαζί σας, θα το κάνω», έλεγε κοιτάζοντας την κάμερα με τα μεγάλα γκριζογάλανα μάτια της. Χάρη στην προσπάθειά της, το ποσοστό εμβολιαστικής κάλυψης για τον HPV, που επί χρόνια είχε «κολλήσει» στο 50%, άγγιξε το 70% στην πατρίδα της, λίγες εβδομάδες πριν η ίδια φύγει από τη ζωή. Μετά τον θάνατό της και ιδιαίτερα μετά την προβολή ενός συγκλονιστικού ντοκιμαντέρ που κατέγραφε τους τελευταίους της μήνες, το ποσοστό εκτοξεύθηκε στο 82%.

Πώς μεταδίδεται

Το παράδειγμα της Λόρα παραμένει πολύτιμο ως υπενθύμιση ότι ορισμένοι καρκίνοι μπορούν να προληφθούν και ότι η ενημέρωση, όταν συνοδεύεται από επιστημονικά τεκμηριωμένες παρεμβάσεις, μπορεί να καθορίσει την εικόνα της δημόσιας υγείας.

Ο ιός των ανθρώπινων θηλωμάτων είναι εξαιρετικά συχνός. Μεταδίδεται κυρίως μέσω της σεξουαλικής επαφής και συχνά εμφανίζεται χωρίς συμπτώματα. Συνδέεται αιτιολογικά με σχεδόν όλους τους καρκίνους του τραχήλου της μήτρας, όμως οι επιπτώσεις του δεν περιορίζονται εκεί. Μπορεί επίσης να προκαλέσει κακοήθειες του πρωκτού, του αιδοίου, του κόλπου και του πέους, καθώς και της στοματικής κοιλότητας και του στοματοφάρυγγα.

Στις περισσότερες περιπτώσεις λοιμώξεις από HPV, ο οργανισμός αποκρύνει τον ιό με την ενεργοποίηση του ανοσοποιητικού συστήματος. Ωστόσο, όταν η λοίμωξη από συγκεκριμένους ογκογόνους τύπους του επιμένει, ενδέχεται να προκαλέσει κυτταρικές αλλοιώσεις που, σε βάθος

Δεν αποτελεί αποκλειστικά γυναικείο ζήτημα, ούτε αφορά μόνο τον καρκίνο του τραχήλου της μήτρας, αλλά τη συνολική υγεία και απαιτεί πρόληψη χωρίς ταμπού.

χρόνου, εξελίσσονται σε καρκίνο. Επομένως, ο HPV δεν αποτελεί αποκλειστικά γυναικείο ζήτημα, ούτε αφορά μόνο τον καρκίνο του τραχήλου της μήτρας. Αφορά τη συνολική υγεία γυναικών και ανδρών και απαιτεί πρόληψη χωρίς ταμπού και στιγματισμό.

Το ερώτημα που προκύπτει είναι εύλογο: εφόσον διαθέτουμε αποτελεσματικά μέσα πρόληψης, σε ποιον βαθμό αξιοποιούμε αυτή τη δυνατότητα στην Ελλάδα; Και πόσο απέχουμε από τον στόχο να καταστούν οι καρκίνοι που σχετίζονται με τον HPV σε μεγάλο βαθμό αποτρέψσιμοι; Σύμφωνα με τα

διαθέσιμα στοιχεία, 443 θάνατοι επισίως στη χώρα μας – δηλαδή περισσότεροι από έναν την ημέρα – αποδίδονται σε καρκίνους που σχετίζονται με τον HPV.

Προστασία

Το εμβόλιο αποτελεί βασικό εργαλείο πρωτογενούς πρόληψης, καθώς προστατεύει από τους τύπους του HPV που ευθύνονται για μεγάλο μέρος των σχετιζόμενων με τον ιό καρκίνων και, ανάλογα με τον τύπο του, για τα γεννητικά κονδυλώματα. Το εννεαδένωμα εμβόλιο καλύπτει εννέα τύπους του HPV, μεταξύ των οποίων τους σημαντικότερους ογκογόνους τύπους 16 (εκείνους που στέρνεσε τη ζωή τη Λόρα Μπρέναν) και 18.

Η ηλικία έναρξης, ο αριθμός των δόσεων και οι ειδικές συστάσεις για διαφορετικές ομάδες καθορίζονται από το ιατρικό Εθνικό Πρόγραμμα Εμβολιασμών. Η πρόσφατη κατευθυντήρια οδηγία της Ελληνικής Μαιευτικής και Γυναικολογικής Εταιρείας αποτελεί ένα ακόμη χρήσιμο σημείο αναφοράς.

Ο εμβολιασμός είναι αποτελεσματικότερος όταν πραγματοποιείται πριν από την πιθανή έκθεση στον ιό, γι' αυτό και συνιστάται κατά την προεφηβική ηλικία σε αγόρια και κορίτσια. Δεν θεραπεύει μια ήδη εγκατεστημένη λοίμωξη, ούτε υποκαθιστά τον προληπτικό έλεγχο του τραχήλου της μήτρας. Μπορεί, όμως, να προλάβει νέες λοιμώξεις και να μειώσει τον κίνδυνο προκαρκινικών αλλοιώσεων και καρκίνων. Κι όμως, η εμβολιαστική κάλυψη στη χώρα μας παραμένει χαμηλότερη από τον επιθυμητό στόχο.

Σύμφωνα με τη μελέτη των Kourilaba et al. (με επικεφαλής τη Γεωργία Κουρλάμπη, επίκουρη καθηγήτρια Δημόσιας Υγείας), το 2024, μεταξύ των κοριτσιών που συμλήφθηκαν το 15ο έτος της ηλικίας τους, το 63,5% είχε αρχίσει τον εμβολιασμό, ενώ το 52,5% είχε ολοκληρώσει το σχήμα των δύο δόσεων.

Στα αγόρια της ίδιας ηλικίας, το 38,2% είχε αρχίσει τον εμβολιασμό και μόνο το 27,7%

Ο ιός των ανθρώπινων θηλωμάτων είναι αρκετά διαδεδομένος – Μεταδίδεται κυρίως μέσω της σεξουαλικής επαφής και συχνά εμφανίζεται χωρίς συμπτώματα.

είχε ολοκληρώσει το σχήμα. Η εικόνα αποκαλύπτει σημαντικά κενά και, επιπλέον, καταγράφει περιορισμένη έναρξη του εμβολιασμού από τη συνιστώμενη ηλικία των εννέα ετών.

Η γεωγραφικά κατανομή παρουσιάζει επίσης διαφορές. Στα κορίτσια, η Κρήτη, η Ηπειρος και η Δυτική Μακεδονία καταγράφουν υψηλότερα ποσοστά, ενώ χαμηλότερα εμφανίζονται στο Βόρειο και στο Νότιο Αιγαίο και στη Στερεά Ελλάδα. Στα αγόρια, υψηλότερα είναι τα ποσοστά του εμβολιασμού στην Κρήτη, στην Ηπειρο και στην

Αττική, ενώ σημαντική υποχώρησή του καταγράφεται στην Ανατολική Μακεδονία και Θράκη και στο Βόρειο και το Νότιο Αιγαίο.

Τα στοιχεία αναδεικνύουν την ανάγκη για στοχευμένες παρεμβάσεις, καλύτερη ενημέρωση και ευκολότερη πρόσβαση στον εμβολιασμό. Και επιβεβαιώνουν ότι η χώρα μας απέχει ακόμη πολύ από την κάλυψη που απαιτείται για να αξιοποιήσει πλήρως τις δυνατότητες του εμβολίου.

Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας έχει θέσει ως ορόσημο για το 2030 την επίτευξη των στόχων 90-70-90, στο πλαίσιο της παγκόσμιας στρατηγικής για την εξάλειψη του καρκίνου του τραχήλου της μήτρας ως προβλήματος δημόσιας υγείας: δηλαδή το 90% των κοριτσιών να έχει ολοκληρώσει τον εμβολιασμό έναντι του HPV μέχρι την ηλικία των 15 ετών, το 70% των γυναικών να έχει υποβληθεί σε έλεγχο υψηλής απόδοσης στις ηλικίες των 35 και 45 ετών και το 90% των γυναικών με προκαρκινική νόσο ή διηθητικό καρκίνο να λαμβάνει την κατάλληλη θεραπεία.

Ως εξάλειψη, άλλωστε, ορίζεται η μείωση της επίπτωσης σε λιγότερα από τέσσερα νέα περιστατικά ανά 100.000 γυναίκες ετησίως. Για την Ελλάδα, ο στόχος φαντάζει ήδη πολύ μακρινός. Σύμφωνα με ένα αισιόδοξο σενάριο, η επίτευξη του εκτιμάται μετά το 2040. Το κόστος της καθυστέρησης είναι τεράστιο: κάθε χρόνο που παύει και έφηβοι παραμένουν ανεμβολίαστα ή δεν ολοκληρώνουν το προβλεπόμενο σχήμα, χάνονται ευκαιρίες πρόληψης.

Το συνέδριο

Όλα αυτά θα συζητηθούν εκτενώς στο 38ο Συνέδριο της Διεθνούς Εταιρείας Θηλωματοϊών, που θα πραγματοποιηθεί από τις 22 έως τις 25 Οκτωβρίου στην Αθήνα, με τη συμμετοχή 2.000 και πλέον ειδικών από 100 χώρες. Το μόντο του – «Ανάβοντας τη φλόγα για έναν κόσμο απαλλαγμένο από τις νόσους που σχετίζονται με τον HPV» – δείχνει ότι ζητούμενο για τους επιστήμονες είναι να γεφυρωθεί η απόσταση ανάμεσα στη δυνατότητα και στην πραγματικότητα.

Κανένα εμβόλιο, όσο αποτελεσματικό και αν είναι, δεν μπορεί να προστατέψει εκείνον που δεν το λαμβάνει και καμία στρατηγική πρόληψης δεν μπορεί να αποδώσει όταν σημαντικό μέρος του πληθυσμού δεν έχει πρόσβαση στις παρεμβάσεις της.

3. ΝΤΕΚΛΑΝ ΚΟΣΤΕΛΟ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ

Μέσο: ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ΚΥΡ_ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ

Ημ. Έκδοσης: ...18/10/2026 Ημ. Αποδελτίωσης: ...18/10/2026

Σελίδα: 1

ΝΤΕΚΛΑΝ ΚΟΣΤΕΛΟ

**Εχουν γίνει
πολλά, πρέπει
να γίνουν
περισσότερα**

Μέσω των μεταρρυθμίσεων και του Ταμείου Ανάκαμψης, η Ελλάδα έχει σημειώσει σημαντική πρόοδο από το 2019, που αποτυπώνεται στην πορεία του ΑΕΠ, τονίζει σε συνέντευξή του στην «Κ» ο Ντέκλαν Κοστέλο. Προσθέτει όμως ότι πρέπει να γίνουν περισσότερα για περαιτέρω βελτίωση του επιχειρηματικού κλίματος, αύξηση της ηλεκτροκίνησης, μεγαλύτερη συμμετοχή των γυναικών στην απασχόληση και περιορισμό των ορυκτών καυσίμων. **Σελ. 7**

Συνέντευξη στην ΕΙΡΗΝΗ ΧΡΥΣΟΛΩΡΑ

Ο Ντέκλαν Κοστέλο δεν χρειάζεται συστάσεις στην Ελλάδα. Από την εποχή των μνημονίων, ως επικεφαλής της αποστολής της Κομισιόν στις διαπραγματεύσεις με την ελληνική κυβέρνηση, στη Γενική Διεύθυνση Οικονομικών και Χρηματοδοτικών Υποθέσεων, ως αναπληρωτής γενικός διευθυντής και στη συνέχεια, από τον περασμένο Ιούλιο, στην Ειδική Ομάδα για τις Μεταρρυθμίσεις και τις Επενδύσεις (SG REFORM), ως γενικός διευθυντής πλέον, που παρακολουθεί μεταξύ άλλων το ΤΑΑ, γνωρίζει τα πάντα για την οικονομία της Ελλάδας και όχι μόνον...

Γι' αυτό και έχει ιδιαίτερη σημασία όταν επισημαίνει, στην αποκλειστική συνέντευξή του στην «Κ», ότι ενώ –χάρη και στο ΤΑΑ– έγιναν σημαντικά βήματα στον τομέα των μεταρρυθμίσεων και των επενδύσεων, που οδήγησαν στην αύξηση του ελληνικού ΑΕΠ κατά διπλάσιο ποσοστό από το 2019 έως το 2025 σε σύγκριση με την Ευρώπη, παραμένουν ακόμη και σήμερα προκλήσεις, όπως η βελτίωση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος, με μείωση της γραφειοκρατίας, η επέκταση της ηλεκτροκίνησης και γενικότερα η βελτίωση των συγκοινωνιών, για να αντιμετωπιστεί το κυκλοφοριακό πρόβλημα των μεγάλων αστικών κέντρων, η αύξηση της συμμετοχής των γυναικών στην αγορά εργασίας και η κοινωνική συμπερίληψη. Μιλάει, επίσης, για την ανάγκη προσέλκυσης προσωπικού με κρίσιμες δεξιότητες στη δημόσια διοίκηση.

Ο Ιρλανδός τεχνokrάτης θα εξακολουθήσει να παρακολουθεί, από τα νέα καθήκοντά του, την οικονομία της Ελλάδας, αρενός επιβλέποντας την ολοκλήρωση των επενδύσεων που ξεκίνησαν με πόρους του ΤΑΑ και αφετέρου μέσω του συντονιστικού ρόλου που θα έχει η SG REFORM στο επόμενο Πολυετές Χρηματοδοτικό Πλαίσιο (2028-2034).

– Κατά τη γνώμη σας, ποιες μεταρρυθμίσεις ήταν οι πιο επιγούσες στην Ευρώπη που έπρεπε να προωθηθούν μέσω του

Ντέκλαν Κοστέλο, γενικός διευθυντής στην Ειδική Ομάδα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τις Μεταρρυθμίσεις και τις Επενδύσεις (SG REFORM)

Μειώστε τη γραφειοκρατία και τα ορυκτά καύσιμα

Χρειάζεται περαιτέρω βελτίωση του επιχειρηματικού κλίματος, αύξηση της ηλεκτροκίνησης και μεγαλύτερη συμμετοχή των γυναικών στην απασχόληση

Δημόσιοι πόροι θα χρειαστούν για τη λειτουργία και τη συντήρηση των επενδύσεων που έγιναν από το Ταμείο Ανάκαμψης. Και γνωρίζουμε από το παρελθόν –πάρτε για παράδειγμα τους Ολυμπιακούς Αγώνες του 2004– ότι η πραγματική κληρονομιά εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από τη διάρκεια της αξιοποίησης των επενδύσεων που έγιναν, σημειώνει ο Ντέκλαν Κοστέλο.

επίπεδο του 2019, σε σύγκριση με μόνο 5,4% στις χώρες της Ευρώζωνς, που χρησιμοποιούνται ως ομάδα ελέγχου. Οι ελληνικές επιδόσεις επίσης ξεπέρασαν την τάση της προ COVID περιόδου. Οι ώρες απασχόλησης στην Ελλάδα το 2025 ήταν 7,5% περισσότερες από το επίπεδο του 2019, σε σύγκριση με αύξηση μόνο 2,6% στην ομάδα ελέγχου που χρησιμοποιήθηκε στην έρευνα. Αυτό υποδεικνύει ότι η ανάκαμψη δεν περιορίστηκε στην αύξηση του ΑΕΠ, αλλά συνοδεύθηκε από ισχυρή δημιουργία θέσεων εργασίας και περαιτέρω βελτιώσεις στην αγορά εργασίας. Δεδομένου ότι σχεδόν οι μισοί πόροι του ΤΑΑ δόθηκαν στην Ελλάδα υπό μορφή εταιρικών δανείων στον ιδιωτικό τομέα, περιλαμβανομένων μικρομεσαίων επιχειρήσεων, με ευνοϊκούς όρους, οι επενδύσεις ήταν ο τομέας με την ισχυρότερη άμεση επίδραση. Οι συνολικές επενδύσεις αυξήθηκαν κατά σχεδόν 5,9% του ΑΕΠ, μια πολύ μεγαλύτερη αύξηση από την ομάδα ελέγχου. Αυτό υποδεικνύει ότι η χρηματοδότηση του ΤΑΑ βοήθησε στην επιτάχυνση των επενδύσεων στην Ελλάδα και στην κάλυψη του κενού που αντιμετώπιζε μετά την οικονομική κρίση.

– Ποιες μεταρρυθμίσεις εξακολουθεί να χρειάζεται η Ελλάδα; Γιατί δεν τις εφάρμοσε ακόμη, οκτώ χρόνια μετά το τέλος των προγραμμάτων προσαρμογής, των μνημονίων;

– Επιτρέψτε μου να αναδείξω τρεις τομείς στους οποίους η Κομισιόν βλέπει περιθώριο περαιτέρω μεταρρυθμίσεων.

Πρώτον, η βελτίωση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος. Μια πτυχή είναι η μείωση της γραφειοκρατίας και η διασφάλιση της συμμόρφωσης της δημόσιας διοίκησης με το χρονικό πλαίσιο που τίθεται, σε ό,τι αφορά την έκδοση αδειών. Μια άλλη πτυχή είναι η ολοκλήρωση κρίσιμων νομοθετικών πλαισίων για την αποκατάσταση της διαφάνειας και της σαφούς, όπως η περιβαλλοντική αδειοδότηση και τα τοπικά πολεοδομικά σχέδια.

Η στελέχωση του δημόσιου τομέα

Κρίσιμο για την ελληνική δημόσια διοίκηση είναι να προσελκύσει και να κρατήσει προσωπικό με κομβικές δεξιότητες, όπως ψηφιακές και ελεγκτικές. Η πρόκληση έγκειται στο πώς θα προσελκυσθούν νέοι δημόσιοι υπάλληλοι με αυτές τις δεξιότητες, ενώ ταυτόχρονα θα διατηρηθεί η ακεραιότητα του ενιαίου μι-

Ωθηση από το Ταμείο Ανάκαμψης

Η επίδραση των μεταρρυθμίσεων του Ταμείου Ανάκαμψης φαίνεται στα στατιστικά στοιχεία. Το 2025, το ΑΕΠ στην Ελλάδα ήταν 10,8% υψηλότερο από το επίπεδο του 2019, σε σύγκριση με μόνο 5,4% στις χώρες της Ευρώζωνς. Η χρηματοδότηση του ΤΑΑ βοήθησε στην επιτάχυνση των επενδύσεων στην

3. ΝΤΕΚΛΑΝ ΚΟΣΤΕΛΟ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ

Μέσο: ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ΚΥΡ_ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ

Ημ. Έκδοσης: ...18/10/2026 Ημ. Αποδελτίωσης: ...18/10/2026

Σελίδα: 7

Ελλάδα και στην κάλυψη του κενού που αντιμετώπιζε μετά την οικονομική κρίση.

ΤΑΑ και ποιες απομένουν να γίνουν στο μέλλον;

— Ο συνδυασμός μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων υπό ένα συνολικό σχέδιο ήταν από τα αποτελεσματικότερα στοιχεία του ΤΑΑ. Για παράδειγμα, το ελληνικό σχέδιο υποστήριξε μεγάλης κλίμακας εκστρατείες για την πρόληψη και τον εντοπισμό καρδιαγγειακών παθήσεων και καρκίνου (πρόγραμμα «Πρόλαμβάνω»), μεταρρύθμιση η οποία συμπληρώθηκε από σημαντικές εργασίες ανακαίνισης και επέκτασης κέντρων υγείας και νοσοκομείων σε όλη τη χώρα.

Θα ήθελα, επίσης, να τονίσω ότι οι προτεραιότητες του ΤΑΑ προσαρμόστηκαν για να ανταποκρίνονται στις γεωπολιτικές προτάσεις κατά τη διάρκεια της πενταετούς περιόδου εφαρμογής του. Αυτό φάνηκε ξεκάθαρα μέσω της άμεσης ανταπόκρισης της Ε.Ε. για τη σύσταση του REPowerEU, μετά την εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία τον Φεβρουάριο του 2022. Ο στόχος του REPowerEU ήταν τριπλός, εξοικονόμηση ενέργειας, διαφοροποίηση πηγών ενέργειας και παραγωγή καθαρώς ενέργειας. Από το 2022, η Ε.Ε. δεν εισάγει πλέον καθόλου άνθρακα από τη Ρωσία, ενώ οι εισαγωγές πετρελαίου περιορίστηκαν στο 3% και οι εισαγωγές φυσικού αερίου μειώθηκαν από 45% σε 13%. Για την Ελλάδα, το κεφάλαιο REPowerEU έφερε 795 εκατ. ευρώ επιπλέον στη χώρα και στήριξε μια σειρά μεταρρυθμίσεων, που μεταξύ άλλων μείωσαν τον απαιτούμενο χρόνο αδειοδότησης των ΑΠΕ από πέντε χρόνια σε 14 μήνες, ενώ υποστήριξε την παραγωγή περισσότερων από 7,5 GW από νέες ΑΠΕ.

Όπως κατέστη σαφές στη σχετική πρόσφατη ομιλία της πρόεδρου Φον ντερ Λάιεν για την Κατάσταση της Ένωσης, στο εξής η έμφαση στην ανταγωνιστικότητα, στην ασφάλεια, στις κοινωνικές αξίες μας, στην συμπερίληψη, στο κλίμα και στην ανθεκτικότητα

θα είναι απαραίτητα για να προσαρμοστούμε στη νέα πραγματικότητα.

— Ο τομέας της δημόσιας διοίκησης είναι σημαντικός, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων σας. Δεδομένης της εκτενούς εμπειρίας σας στην Ελλάδα, πού βλέπετε τις βασικές προκλήσεις που αντιμετωπίζει η ελληνική δημόσια διοίκηση και πώς μπορείτε να βοηθήσετε την Ελλάδα στην αντιμετώπισή τους;

— Κοιτάζοντας τις ψηφιακές υπηρεσίες που προσφέρονται σήμερα στους Έλληνες πολίτες και στις επιχειρήσεις και συγκρίνοντας τις με την κατάσταση κάπου 10 χρόνια πριν, που πολλοί έκαναν ουρές για ώρες στα ΚΕΠ και στις άλλες δημόσιες υπηρεσίες, η διαφορά είναι εντυπωσιακή. Είχα τη χαρά να επισκεφθώ τα νέα γραφεία της ΑΑΔΕ πέρυσι και να διαπιστώσω πώς η χρηματοδότηση του ΤΑΑ χρησιμοποιείται για να αναπτυχθούν νέες ψηφιακές υπηρεσίες και εργαλεία, που αναμένεται να βελτιώσουν περαιτέρω τη φορολογική συμμόρφωση και να ενισχύσουν τη δημόσια οικονομικά της Ελλάδας.

Παρότι έχει επιτευχθεί σταθερή πρόοδος, οι προσπάθειες πρέπει να συνεχιστούν. Σε όρους ψηφιοποίησης, βλέπω μια διπλή πρόκληση, στην επέκταση των ψηφιακών υπηρεσιών σε περισσότερες περιοχές, για παράδειγμα στις οικοδομικές αδειοδοτήσεις, και ταυτόχρονα στην απλοποίηση των διαδικασιών μέσω της πλήρους εκμετάλλευσης των ολοκληρωμένων πληροφοριακών συστημάτων.

Τέλος, μια αυξανόμενη πρόκληση για την ελληνική δημόσια διοίκηση είναι να προσελκύσει και να κρατήσει προσωπικό με κομβικές δεξιότητες, όπως ψηφιακές και ελεγκτικές. Η πρόκληση έγκειται στο πώς θα προσελκυθούν νέοι δημόσιοι

υπάλληλοι με αυτές τις δεξιότητες, ενώ ταυτόχρονα θα διατηρηθεί η ακεραιότητα του ενιαίου μισθολογίου, που παραμένει κρίσιμο εργαλείο για τον έλεγχο του κόστους του δημόσιου τομέα, που βρίσκεται τώρα κοντά στον μέσο όρο της Ε.Ε.

— Τώρα που το ΤΑΑ τελειώνει, πώς θα συνεχίσετε στο κεφάλαιο της εφαρμογής των μεταρρυθμίσεων και των επενδύσεων του;

— Η Ελλάδα μαζί με τα άλλα 26 κράτη-μέλη υπέβαλε το τελικό της αίτημα πληρωμής εντός της προθεσμίας της 30ής Σεπτεμβρίου. Οι υπηρεσίες της Κομισιόν αξιολογούν τώρα αυτά τα αιτήματα. Όλες οι πληρωμές από την Κομισιόν πρέπει να πραγματοποιηθούν έως τις 31 Δεκεμβρίου 2026.

Ενώ το ΤΑΑ τελειώνει σε δύο μήνες, η επίδραση των μέτρων του θα διαρκέσει πολύ περισσότερο. Για να συμβεί αυτό, είναι σημαντικό να κατανεμηθούν επαρκείς πόροι στην ολοκλήρωση των κρίσιμων επενδύσεων, όπως, στην περίπτωση της Ελλάδας, το πρώτο συγκρότημα αντλιοσταμείων στην Αμφιλοχία, που θα είναι λειτουργικό έως το 2028. Άλλο παράδειγμα είναι η εν εξελίξει διασύνδεση των νησιών με το κεντρικό δίκτυο ηλεκτρισμού. Το ΤΑΑ παρείχε υποστήριξη για την ολοκλήρωση των διασυνδέσεων των Κυκλάδων και επίσης συνεισέφερε στην αύξηση μετοχικού κεφαλαίου του ΑΔΜΗΕ, που θα επιτρέψει τη διασύνδεση των Δωδεκανήσων και του Βορείου Αιγαίου. Όταν ολοκληρωθούν αυτές οι διασυνδέσεις, η μείωση του λογαριασμού ΥΚΣ αναμένεται να διπλασιαστεί και να φτάσει από 550 εκατ. ευρώ τον χρόνο για την περίοδο 2026-2031 σε πάνω από 1 δισ. ευρώ το 2031.

Επιπλέον, δημόσιοι πόροι θα

χρησιμοποιούνται για τη λειτουργία και τη συντήρηση των επενδύσεων που έγιναν από το ΤΑΑ. Και γνωρίζουμε από τα παρελθόν — πάρτε για παράδειγμα τους Ολυμπιακούς Αγώνες του 2004 — ότι η πραγματική κληρονομιά εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από τη διάρκεια της αξιοποίησης των επενδύσεων που έγιναν.

— Πώς θα αξιολογούσατε την ποιότητα των μεταρρυθμίσεων που εφαρμόστηκαν στην Ελλάδα στο πλαίσιο του ΤΑΑ; Αντιμετώπισαν τις πραγματικές, μεγάλες μεταρρυθμιστικές ανάγκες της χώρας;

— Χάρη στο ΤΑΑ η Ελλάδα έχει σχεδόν ολοκληρώσει το Κτηματολόγιο και έχει βελτιώσει το ρυθμιστικό περιβάλλον για τις επιχειρήσεις, καθιστώντας τη χώρα ένα πιο ελκυστικό προορισμό επενδύσεων. Στον ενεργειακό τομέα, υιοθετήθηκαν θεσμικά πλαίσια για την προώθηση της παραγωγής ανανεώσιμου υδρογόνου και βιομεθανίου και για τη δημιουργία μιας αγοράς δέσμευσης και αποθήκευσης άνθρακα. Σε συνδυασμό με αυτές τις μεταρρυθμίσεις, το ΤΑΑ υποστηρίζει το πρώτο μεγάλης κλίμακας έργο (45 MW) ανανεώσιμου υδρογόνου, καθώς και την πρώτη μονάδα δέσμευσης και αποθήκευσης άνθρακα στη Βόρεια Ελλάδα. Οι μεταρρυθμίσεις αυτές επέτρεψαν στην Ελλάδα να εκμεταλλευθεί μια νέα πηγή πράσινης ενέργειας και έχουν δημιουργήσει επιλογές για βιομηχανίες με δυσκολία απανθροκοποίησης να μειώσουν το περιβαλλοντικό τους αποτύπωμα, επιτρέποντας στην Ελλάδα να επιτύχει τους στόχους μείωσης εκπομπών.

Η επίδραση αυτών των μεταρρυθμίσεων μπορεί να φανεί ήδη στα στατιστικά στοιχεία. Το 2025, το ΑΕΠ στην Ελλάδα ήταν 10,8% υψηλότερο από το

Δεύτερον, η συνέχιση των προσπάθειών για τη μείωση της εξάρτησης της ελληνικής οικονομίας από τα ορυκτά καύσιμα και την αύξηση της ηλεκτροκίνησης, συμπεριλαμβανομένου του τομέα μεταφορών. Στον τομέα των μεταφορών φαίνεται ότι υπάρχει ανάγκη για πιο φιλόδοξη και ολοκληρωμένη προσέγγιση στην προώθηση ηλεκτρικών μεθόδων μεταφοράς. Τα αυξανόμενα προβλήματα κυκλοφοριακής συμφόρησης στις μεγάλες πόλεις, και ειδικότερα στην Αθήνα, θα μπορούσαν να είναι μια «μεταφρεσμένη ευλογία» σε όρους εντατικοποίησης των προσπαθειών για την επέκταση και τη βελτίωση των δημοσίων συγκοινωνιών, περιλαμβανομένου του σιδηροδρομικού συστήματος.

Τρίτον, η επιτάχυνση των προσπαθειών για την κοινωνική συμπερίληψη και την περαιτέρω αύξηση των επιπέδων απασχόλησης. Αυτό είναι ιδιαίτερα σημαντικό με την αύξηση του πληθωρισμού, που έχει άμεση επίπτωση στο διαθέσιμο εισόδημα των νοικοκυριών. Στην Ελλάδα, το επίπεδο συμμετοχής των γυναικών στην αγορά εργασίας είναι ακόμη πολύ χαμηλό, με το κενό απασχόλησης λόγω φύλου να είναι σχεδόν διπλάσιο από τον μέσο όρο της Ε.Ε. Μέτρα που επικεντρώνονται στη συμπερίληψη των γυναικών στην αγορά εργασίας και στην αποτελεσματική φύλαξη και φροντίδα των παιδιών θα είναι κρίσιμα για το μέλλον. Τέλος, θα είναι σημαντικό να εφαρμοστεί η Εθνική Στρατηγική για τη Στεγαστική Πολιτική η οποία υιοθετήθηκε πρόσφατα και είναι μέρος του ελληνικού Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας. Για παράδειγμα, συνεχίζοντας και διευρύνοντας το πλαίσιο προγραμμάτων στήριξης όπως η «Κοινωνική Αντιπαροχή», η οποία θα επεκτείνει την προσφορά προστέλης κατοικίας, στοχεύοντας στα ευάλωτα νοικοκυριά.

οβολογίου, που παραμένει κρίσιμο εργαλείο για τον έλεγχο του κόστους του δημόσιου τομέα.

Γιάννης Στουρνάρας

Στασιμοπληθωρισμός, απο-παγκοσμιοποίηση και «περισσότερη Ευρώπη»

Ο Γιάννης Στουρνάρας αναλύει τις επιπτώσεις της ενεργειακής κρίσης, τα όρια της νομισματικής πολιτικής και την ανάγκη ευρωπαϊκής στρατηγικής απάντησης σε ένα κατακερματισμένο διεθνές περιβάλλον.

του Αντώνη Παπαγιαννίδη

Σε μια συγκυρία όπου οι γεωπολιτικές εντάσεις επανακαθορίζουν τους όρους της παγκόσμιας οικονομίας, ο Γιάννης Στουρνάρας, διοικητής της Τράπεζας της Ελλάδος, περιγράφει ένα περιβάλλον αυξημένου πληθωρισμού και επιβραδυνόμενης ανάπτυξης, στο οποίο καμία οικονομία δεν μπορεί πλέον να θεωρείται «θωρακισμένη». Μιλώντας για τις πιέσεις που δημιουργούν τα ενεργειακά σοκ, τη δυσκολία της νομισματικής πολιτικής να «αγνοήσει» τις κρίσεις και την επιστροφή σε πιο κατακερματισμένες αγορές, επισημαίνει ότι η απάντηση δεν μπορεί παρά να είναι μια πιο συνεκτική και αποφασιστική Ευρώπη.

Ανεξαρτήτως του πώς θα εξελιχθεί η κρίση που πυροδοτήθηκε με τις πολεμικές επιχειρήσεις στον Περσικό/Αραβικό Κόλπο, πόσο εκτιμά κανείς ότι θα κρατήσουν οι επιπτώσεις στις οικονομίες; Και, παράλληλα, πόσο οι κεντρικές τράπεζες/η νομισματική πολιτική μπορούν να κρατήσουν τα πράγματα σε ελεγχόμενο πλαίσιο;

Ως προς το πρώτο, θα πω το γνώριμο: οι επιπτώσεις στις οικονομίες θα εξαρτηθούν από τη διάρκεια της κρίσης. Οι ζημιές που έχουν προκύψει στον Κόλπο οδηγούν στην εκτίμηση ότι δεν θα γυρίσουμε εύκολα στο προ πολέμου

«Οι επιπτώσεις στις οικονομίες θα εξαρτηθούν από τη διάρκεια της κρίσης. Οι ζημιές που έχουν προκύψει στον Κόλπο οδηγούν στην εκτίμηση ότι δεν θα γυρίσουμε εύκολα στο προ πολέμου καθεστώς προβλέψεων για την οικονομία. Και η ανάπτυξη θα είναι κατά τι χαμηλότερη, αλλά και ο πληθωρισμός ισχυρότερος».

καθεστώς προβλέψεων για την οικονομία. Και η ανάπτυξη θα είναι κατά τι χαμηλότερη, αλλά και ο πληθωρισμός ισχυρότερος. Οι επιπτώσεις μιας ενεργειακής κρίσης είναι στασιμοπληθωριστικές. Και αυτή ήταν μεγάλη κρίση - κακά τα ψέματα! Δεν επηρέασε μόνο το πετρέλαιο, επηρέασε και το φυσικό αέριο, το LNG, τις εισροές της βιομηχανίας λιπασμάτων. Ο Κόλπος είναι δίοδος ροών προς την Ευρώπη και (κυρίως, μην το παραβλέπουμε) προς την Ασία· η οποία θα θίγει πολύ περισσότερο από την ιστορία αυτή.

Οι τιμές, όμως, ανεβαίνουν παντού...

Οντως, οι τιμές ανεβαίνουν παντού. Η νομισματική πολιτική, σύμφωνα με τη θεωρία, έναντι των supply shocks -των σοκ που προκύπτουν από το σκέλος της προσφοράς- τηρεί μια στάση look through. Δηλαδή... τα αγνοούμε. Έλα όμως που άλλο η πράξη από τη θεωρία!

Ακόμη και περιορισμένη να είναι η διάρκεια ενός σοκ, όχι ενός μηνός, αλλά ας πούμε τριών, μπορεί να επηρεάσει τις προσδοκίες.

Που σημαίνει;

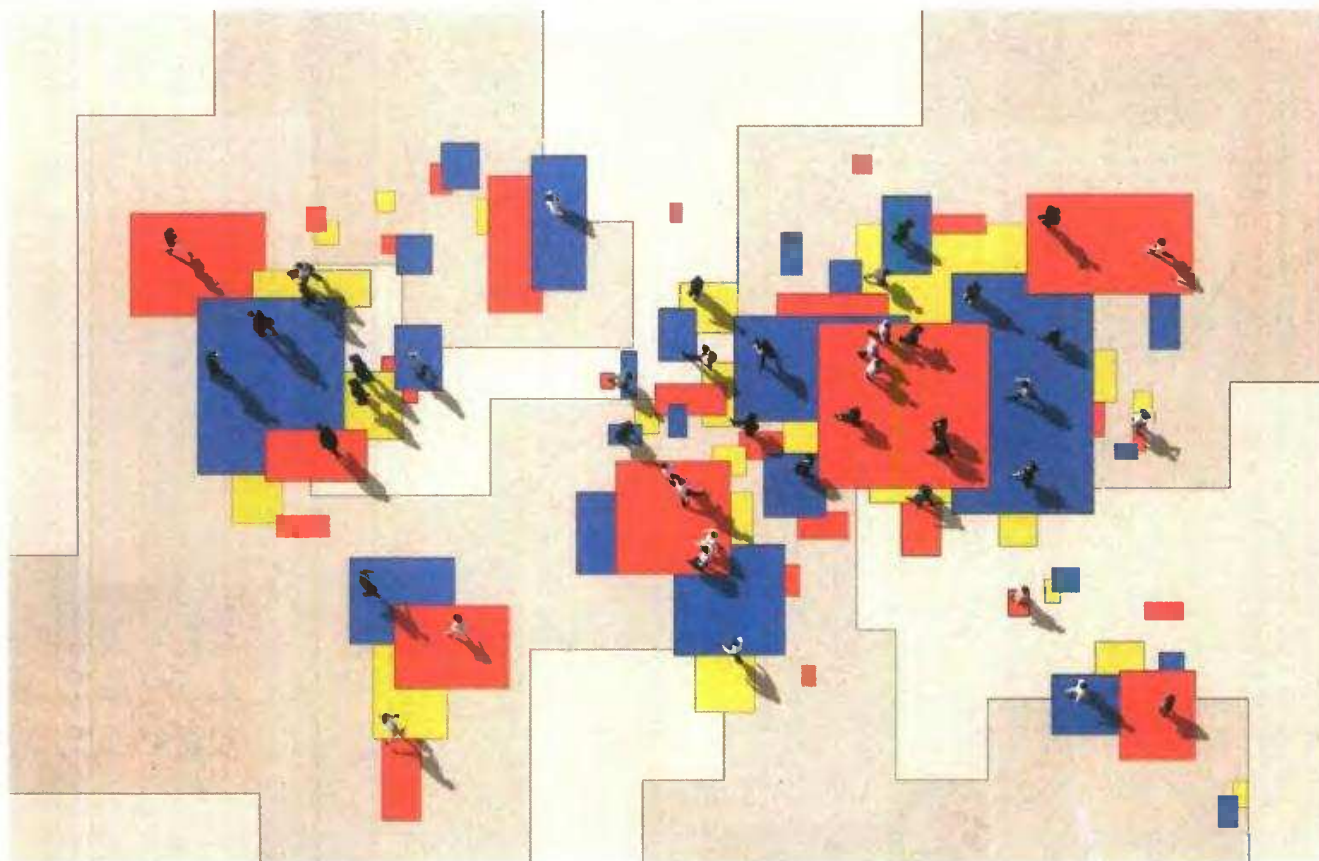
Άλλο ένας πληθωρισμός 2% ή 1,9% που προβλέπαμε προηγουμένως και άλλο να βρεθούμε με 3,4% ή και λιγότερο (πάνω από 3% όμως). Δεν θα επηρεαστούν οι μισθοί; Δεν θα αλλάξουν οι προσδοκίες; Πολύ δύσκολη μια στάση look through, να βλέπουμε δηλαδή τη νομισματική πολιτική πέρα από το πέπλο της κρίσης.

4. ΣΤΑΣΙΜΟΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΣ , ΑΠΟ - ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΠΟΙΗΣΗ ΚΑΙ «...

Μέσο: ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ΚΥΡΙΑΚΗΣ_ΕΙΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ

Ημ. Έκδοσης: . . . 18/10/2026 Ημ. Αποδελτίωσης: . . . 18/10/2026

Σελίδα: 36

Μιλώ αυτή τη στιγμή με τον διοικητή της ΤτΕ, μέλος του Ευρωσυστήματος. Μιλώ, όμως, και με έναν διατελέσαντα υπουργό Οικονομικών. Σε αυτόν, τον δεύτερο, ένα άλλο ερώτημα: Ένας προκάτοχός σας είχε κάποτε διαβεβαιώσει ότι η ελληνική οικονομία «ήταν θωρακισμένη». Με το χέρι στην καρδιά, υπάρχει η έννοια «θωρακισμένη οικονομία», όχι για την Ελλάδα, αλλά για οποιονδήποτε πλέον; Ή μάθαμε από τη διαδοχή των κρίσεων - χρηματοπιστωτική/χρέους, πανδημίας, ενεργειακές λόγω Ουκρανίας και τώρα Κόλπου- ότι κανείς δεν είναι θωρακισμένος/εκτός απειλής;

Δυστυχώς το μάθαμε, και μάλιστα με πολύ σκληρό τρόπο. Όχι η Ελλάδα, ούτε η Αμερική η ίδια δεν μπορεί να θεωρεί τον εαυτό της «θωρακισμένο». Είναι, ξέρετε, τόσο ανοιχτές οι οικονομίες, τόσο πλεγμένες μεταξύ τους, οι αλυσίδες αξίας στην παραγωγή, στις υπηρεσίες, στις τράπεζες, που αυτή τη στιγμή αν υπάρχει κάπου μια μικρή ρωγμή, επηρεάζει τα πάντα.

Δεν έχει γίνει κατανοητό το ότι η παγκοσμιοποίηση είχε ασφαλώς πολύ μεγάλα οφέλη: ο κόσμος προχώρησε σε κατανομή της οικονομικής δραστηριότητας με βάση το συγκριτικό πλεονέκτημα, φέρνοντας μεγάλη βελτίωση της συνολικής ευημερίας. Προσοχή, δεν αναφέρομαι στη διανομή στο εσωτερικό των κοινωνιών. Έκανε, π.χ., την Κίνα από φτωχή χώρα να ευνοείται με την εισδοχή της στον Παγκόσμιο Οργα-

νισμό Εμπορίου. Όμως η παγκοσμιοποίηση, με την αύξηση ευημερίας που έφερε, πάει τώρα να ανατραπεί. Σπάνε οι αλυσίδες αξίας που είχαν δημιουργηθεί.

Οπότε;

Προκύπτει εκ νέου τμηματοποίηση/fragmentation της παγκόσμιας οικονομίας. Όθεν οι σταθεροπληθωριστικές πιέσεις: ανεβασμένες τιμές με ταυτόχρονη υποχώρηση του ρυθμού οικονομικής ανάπτυξης. Το πληρώνουμε όλοι αυτό!

Βέβαια, αυτή η απο-παγκοσμιοποίηση, ή όπως αλλιώς την ονομάσουμε, ξεκίνησε και από τη λατρεία των δασμών από πλευράς Τραμπ...

4. ΣΤΑΣΙΜΟΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΣ , ΑΠΟ - ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΠΟΙΗΣΗ ΚΑΙ «...

Μέσο: ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ΚΥΡΙΑΚΗΣ_ΕΙΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ

Ημ. Έκδοσης: ...18/10/2026 Ημ. Αποδελτίωσης: ...18/10/2026

Σελίδα: 37

35

Ακριβώς. Γι' αυτό και θα το πληρώσει η Αμερική πρώτη, φοβάμαι.

Και τι να προσδοκά κανείς πλέον; Ας πούμε η μεσαία ελληνική επιχείρηση...

Έχει να κάνει πλέον με την Ευρώπη ως σύνολο, με τη στρατηγική οικονομία της. Με πόνο ψυχής το λέω - γιατί είμαι από τους οπαδούς της παγκοσμιοποίησης, σπούδασα σε μια σχολή Οικονομικών στην Οξφόρδη, όπου διδακτορικός δεν ήταν νοητό να επιλέξει ως θέμα διατριβής τους δασμούς ή τους περιορισμούς στο εμπόριο, διότι θεωρία και πράξη δείχνουν ότι οι δασμοί είναι μόνο για φτωχές χώρες και κάτω από ειδικές συνθήκες ο αδύναμος βάζει δασμούς κι όχι ο ισχυρός, όμως βλέπω πλέον να πληττείται η δημιουργία πλούτου. Πρόκειται για μεγάλο λάθος.

Όμως, από τη στιγμή που ο πρόεδρος Τραμπ έκανε αυτή την επιλογή, η δε Κίνα αντιδρά με τον μερκαντιλιανικό τρόπο που βλέπουμε, η Ευρώπη βρίσκεται συμπιεζόμενη μεταξύ δύο μεγάλων δυνάμεων.

Και η διέξοδος;

«Περισσότερη Ευρώπη». Με πρώτους τους Γάλλους, που μίλησαν για στρατηγική αυτονομία.

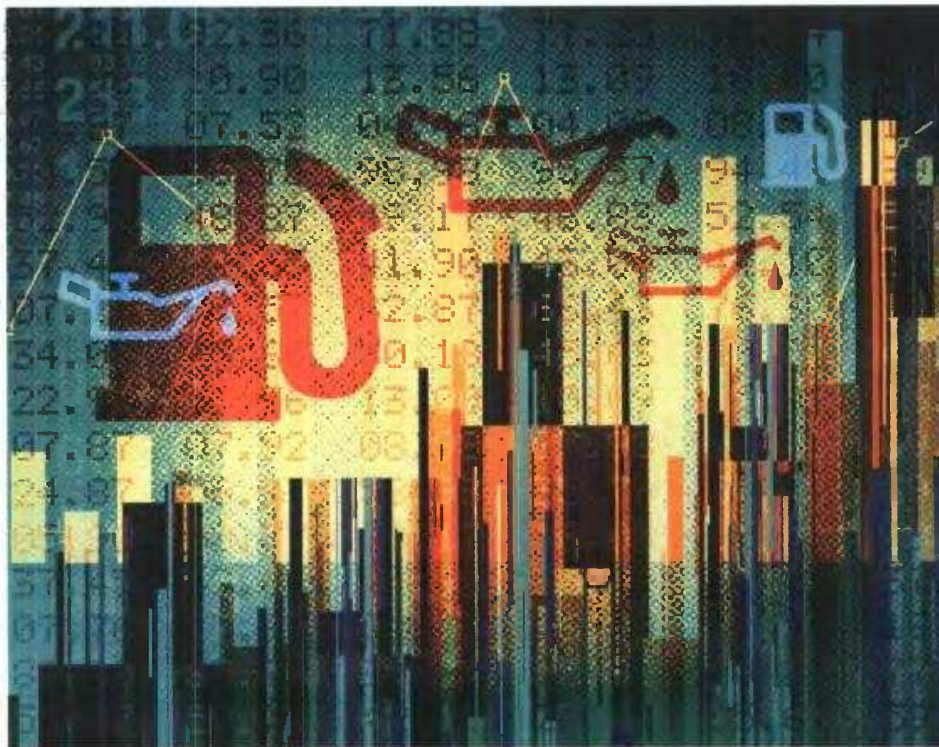
Και η μετάφραση σε κάτι συγκεκριμένο;

Όλα όσα λέγαμε τόσο καιρό, Τραπεζική Ένωση, έκδοση κοινού νομίσματος, Ένωση Αποταμιεύσεων και Επενδύσεων, όλα αυτά να γίνουν τώρα. Τώρα.

Στους διαδρόμους της Φρανκφούρτης - της ΕΚΤ- και όχι των Βρυξελλών, κυκλοφορούν αυτού του είδους οι απόψεις;

Τώρα, ναι. Τώρα ο Γερμανός ομόλογός μου, ο Ολλανδός ομόλογός του έχουν πάρει τις θέσεις που είχαμε παλιότερα, ο Ιταλός, ο Έλληνας Στουρνάρας, ο Πορτογάλος, ο Ισπανός. Και μιλώ για κοινή έκδοση χρέους, διότι για τη Φρανκφούρτη η Τραπεζική Ένωση ήταν ανέκαθεν *imust/επιβεβλημένη*. Όμως για την κοινή έκδοση χρέους ακούσαμε στο ΔΝΤ την Ίζαμπελ Σνάμπελ [σ.σ. Γερμανίδα, μέλος του Εκτελεστικού Συμβουλίου της ΕΚΤ] να λέει: «Πρέπει να το δούμε».

Μπορεί η ακαδημαϊκή άποψη «ένα κομμάτι του ελληνικού χρέους, να γίνει κοινό» να μην είναι ρεαλιστική, δεν θα το δεχθούν ποτέ. Όμως

το άλλο, όπως δημιουργήθηκε το RRF/Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας μετά την πανδημία, οπότε η ΕΕ δανείστηκε 750 δισ. ευρώ και τα μοίρασε για ψηφιοποίηση της βιομηχανίας ή για πράσινη ανάπτυξη, έτσι από δω και πέρα να έχουμε κοινό χρέος. Για τρία πράγματα: πράσινη ανάπτυξη, τεχνολογία, κοινή άμυνα, που η Ευρώπη θέλει να χρειάζεται να κάνει. Να εκδίδεται κοινό χρέος και να χρηματοδοτούνται επενδύσεις. Με σκληρή πρόβλεψη ότι δεν θα επηρεαστούν οι εθνικοί προϋπολογισμοί απ' αυτό, ότι «δεν θα ξεφύγει ο Νότος», όπως λένε κάποιοι.

Αντ' αυτού αιρεσιμότητα/conditionality...

Ακριβώς: αναπτυξιακή αιρεσιμότητα.

Και ωριμάζει αυτό;

Ναι, ωριμάζει. Και εδώ... βοήθησε ο πρόεδρος Τραμπ!

Αλήθεια, εκείνη η έννοια της ανάπτυξης μέσω των δαπανών για την άμυνα -άλλο το πρασίνισμα, άλλο η ψηφιοποίηση/το τεχνολογικό- δεν ξυπνά άσχημες μνήμες για την Ευρώπη του 20ού αιώνα; Δύο φορές, δε...

Να σας θυμίσω ότι ο Τραμπ μάς είπε ξεκάθαρα: «Είστε μόνοι σας, πλέον».

Και κάτι χρειάζεται να κάνουμε γι' αυτό.

Άμυνα στην Εσθονία ή στην Πολωνία είναι ένα πράγμα. Άμυνα στην Ελλάδα ή στην Κύπρο είναι κάτι διαφορετικό. Δεν είναι;

4. ΣΤΑΣΙΜΟΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΣ , ΑΠΟ - ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΠΟΙΗΣΗ ΚΑΙ «...

Μέσο: ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ΚΥΡΙΑΚΗΣ_ΕΙΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ

Ημ. Έκδοσης: . . . 18/10/2026 Ημ. Αποδελτίωσης: . . . 18/10/2026

Σελίδα: 38

«Έχω επικριθεί ως κεντρικός τραπεζίτης ότι είμαι πιο παρεμβατικός. Αλλά οι επενδύσεις είναι ένα από τα μεγέθη που πάνε καλά τα τελευταία χρόνια. Το 2019 επενδύαμε 11% του ΑΕΠ, σήμερα είμαστε στο 18% του ΑΕΠ».

Αρχίζουν και το καταλαβαίνουν! Ακόμη και στη Φρανκφούρτη, όπου είμαστε κεντρικοί τραπεζίτες, γίνεται κατανοητή η θέση της Ελλάδας...

Λόγω και του Μεσανατολικού μήπως;

Λόγω και του Μεσανατολικού, ακριβώς, γίνεται κατανοητό ότι εμείς δεν συνορεύουμε με Ελβετία ή Αυστρία.

Επιστροφή, όμως, στη μεσαία ελληνική επιχείρηση. Πώς μπορώ να αμυνθώ κάπως στο τωρινό κύμα και στα όποια επόμενα; Πώς θα πεισθώ να επενδύσω για να κάνω όλα τα ωραία που έχουμε υποσχεθεί στον εαυτό μας: ψηφιακά, πράσινα κ.ο.κ.;

Σήμερα, η κατάσταση με τις μικρομεσαίες επι-

χειρήσεις -να μιλήσω για έναν χώρο όπου είμαι αρμόδιος, λόγω τραπεζικού τομέα- δεν είναι όπως παλιά. Σήμερα, οι τράπεζες δίνουν δάνεια στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις, βέβαια σε επιχειρήσεις bankable, δηλαδή που μπορούν να πάρουν δάνειο.

Εδώ να πούμε ότι σαφώς και έχει βοηθήσει η Ελληνική Αναπτυξιακή Τράπεζα, σαφώς έχει βοηθήσει και η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων, οπωσδήποτε και το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας. Έχει όμως βοηθήσει, ακόμη περισσότερο, κι αυτό το οικοσύστημα των μικρότερων τραπεζών, το οποίο με πολύ κόπο η Τράπεζα της Ελλάδος με την κυβέρνηση έχουμε φτιάξει τώρα. Μιλώ για την Credia Bank, όπου συγχωνεύθηκαν Αττικής/Παγκρήτια/Μακεδονίας Θράκης, για την Optima, για τη Vina, για την ABB, για τις συνεταιριστικές τράπεζες...

4. ΣΤΑΣΙΜΟΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΣ , ΑΠΟ - ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΠΟΙΗΣΗ ΚΑΙ «...

Μέσο: ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ΚΥΡΙΑΚΗΣ_ΕΙΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ

Ημ. Έκδοσης: ...18/10/2026 Ημ. Αποδελτίωσης: ...18/10/2026

Σελίδα: 39

37

Η Φρανκφούρτη τα βλέπει με καλό μάτι όλα αυτά;

Τώρα πλέον, ναι. Κατά τη διάρκεια των Μνημονίων, εύκολα λεγόταν «κλείστε τες».

Κλείστε και συγχωνεύστε.

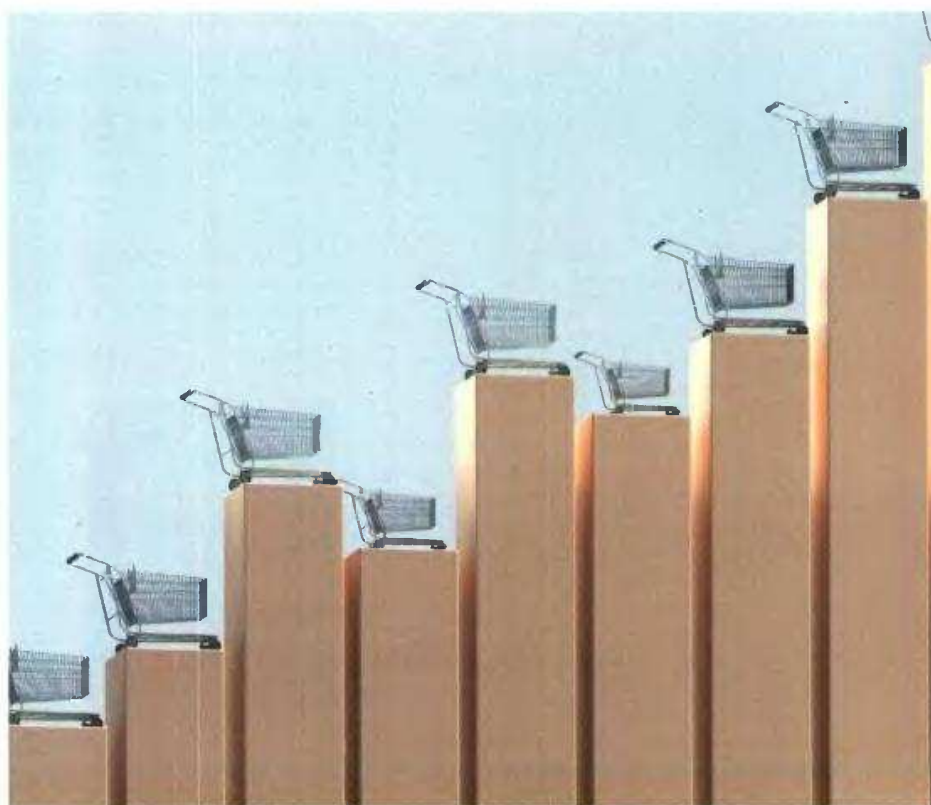
Μα δεν είναι εύκολο πράγμα αυτό. Ήθελαν, δε, να κλείσουμε και άλλες τράπεζες, μεγαλύτερες. Αντισταθήκαμε τότε. Και -να θυμίσω- δεν χάθηκε ούτε ένα ευρώ από καταθέσεις. Τώρα όμως, κατάλαβαν ότι το δύσκολο αλλά σωστό είναι να στήνεις εξαρχής τράπεζες, δημιουργώντας έτσι ανταγωνισμό στο σύστημα... Μας κοιτούσαν με επιφυλακτικότητα τότε. Σήμερα, όμως, μπορώ να πω ότι οι μικρότερες τράπεζες κερδίζουν μερίδιο. Πού; Προς τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις ακριβώς. Από την πιστωτική επέκταση του 2025, ένα δυσανάλογα μεγάλο ποσοστό προήλθε απ' αυτό το οικοσύστημα των μικρών τραπεζών. Και στην Περιφέρεια, άλλωστε.

Οπότε η έννοια «επένδυση» δεν έχει υποχωρήσει με όλες αυτές τις αναταράξεις.

Σε συνολικά νούμερα πάμε πολύ καλά. Όπως θα έχετε δει, ως Τράπεζα της Ελλάδος κάνουμε κριτική σε όλα. Μάλιστα εγώ έχω επικριθεί ως κεντρικός τραπεζίτης ότι είμαι πιο παρεμβατικός. Αλλά οι επενδύσεις είναι ένα από τα μεγέθη που πάνε καλά τα τελευταία χρόνια. Το 2019 επενδύαμε 11% του ΑΕΠ, σήμερα είμαστε στο 18% του ΑΕΠ. Πρόκειται, δε, για επενδύσεις παραγωγικές. Δεν είναι μόνο ακίνητα, κατοικίες ή τουρισμός.

Διότι θυμούνται να διαβάζω Κώστα Σημίτη, ότι κυρίως πουλάμε ξενοδοχεία, κάνουμε real estate, μιλάμε για data centers - κι αυτό είναι όλο! Ή περίπου έτσι...

Τώρα είναι πλέον παραγωγικές επενδύσεις. Να σας δώσω ένα στοιχείο που δείχνει πόσο λάθος είναι ο ισχυρισμός ότι «Ελλάδα είναι μόνο τουρισμός και ναυτιλία». Προχώρησε η βιομηχανία, πράσινη βιομηχανία. Προχώρησαν τα φάρμακα: σήμερα παράγουμε 10% των φαρμάκων στην Ευρώπη, εξαγουμε φάρμακα. Καλώδια για συνδέσεις με Αμερική πωλούνται από ελληνικές επιχειρήσεις. Τοιμέντα στις ΗΠΑ επίσης.

Αλήθεια, στην αγροδιατροφή υπάρχει κάποια πρόοδος; Μέρες αγροτικών κινητοποιήσεων έχουμε ακόμη πρόσφατες.

Στην Έκθεση του Διοικητή ΤτΕ έχουμε ειδικό πλαίσιο για τη γεωργία. Και για την κλιματική αλλαγή ή για τη σχέση γεωργίας-φύσης, αλλά και για τη γεωργία αυτή καθαυτήν.

Δεν πρέπει να παραβλέπουμε το συγκριτικό πλεονέκτημα που έχουμε στη γεωργία, σε σχέση π.χ. με Ολλανδία ή Βέλγιο όπου -δυστυχώς για μας- είναι τρεις και τέσσερις φορές πιο παραγωγικοί, κι ας είναι σκοτεινές και βροχερές περιοχές. Γιατί; Γιατί έχουν θερμοκήπια. Να σας διηγηθώ και μια πρόσφατη εμπειρία; Ήμουν προ καιρού για μια ομιλία στη Λάρισα και ένας κύριος από το ακροατήριο μου είπε: «Έχετε κά-

νει φαντάρος στη Λάρισα, κ. Στουρνάρα, οπότε ξέρετε ότι στον κάμπο έχουμε πολύ μεγάλη διαφορά θερμοκρασίας νύχτα με μέρα, οπότε δεν μπορούμε να έχουμε θερμοκήπια».

Επειδή μέσα μου ο ακαδημαϊκός δεν πεθαίνει και τα ψάχνω τα στοιχεία, μόλις επέστρεψα πήρα τηλέφωνο έναν ειδικό, με γνώση επί του πεδίου στα θέματα των θερμοκηπίων. Και μου είπε: «Πες του χαιρετίσματα! Είναι η χαρά του θερμοκηπίου η διαφορά θερμοκρασίας». Άλλοι είναι οι λόγοι.

Και ποιοι είναι οι λόγοι;

Ότι το θερμοκήπιο θέλει δώδεκα μήνες δουλειά τον χρόνο. Όχι καλλιεργητική περίοδο κάποιων μηνών. ♦

5. ΟΙ ΠΡΩΤΑΘΛΗΤΕΣ ΤΩΝ ΙΔΙΩΤΙΚΩΝ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ

Μέσο: ΠΡΩΤΟ ΘΕΜΑ _ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ

Ημ. Έκδοσης: ...18/10/2026 Ημ. Αποδελτίωσης: ...18/10/2026

Σελίδα: 2

Ρεπορτάζ

Του
**Κωστή Χ.
Πλάντζου**
kostasplantzou@gmail.com

ΤΑ PROJECTS ΠΟΥ ΑΛΛΑΖΟΥΝ ΤΗ ΔΥΝΑΜΙΚΗ ΤΩΝ ΙΔΙΩΤΙΚΩΝ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ

Κέντρα δεδομένων, φαρμακευτικές μονάδες, εγκαταστάσεις επεξεργασίας πρώτων υλών, δίκτυα οπτικών ινών και υποδομές συντήρησης αεροσκαφών είναι μερικές από τις νέες επενδύσεις στην Ελλάδα

Σχεδόν 1 δισ. ευρώ για data centers στην Ελλάδα, πάνω από 350 εκατ. ευρώ για φάρμακα, βιοτεχνολογία και έρευνα, αλλά και περισσότερα από 295 εκατ. ευρώ για γάλλιο, αλουμίνια και βωξίτη.

Πίσω από τους αριθμούς αυτούς βρίσκονται η Microsoft, η Demo και η Metlen. Και πίσω από τα ονόματα κρύβεται μια αλλαγή δυναμικής για το πού τοποθετούνται μεγάλα ιδιωτικά κεφάλαια στην χώρα μας.

Πλέον οι ιδιωτικές επενδύσεις στην Ελλάδα δεν εξαντλούνται μόνο σε ξενοδοχεία, εστίαση και κατοικίες. Στο επενδυτικό στερέωμα εμφανίζονται κέντρα δεδομένων, φαρμακευτικές μονάδες, εγκαταστάσεις επεξεργασίας πρώτων υλών, δίκτυα οπτικών ινών και υποδομές συντήρησης αεροσκαφών. Επενδύσεις μεγάλης κλίμακας που έχουν ένα κοινό χαρακτηριστικό: διευρύνουν τη συζήτηση για το τι μπορεί να παράγει και ποιες υπηρεσίες μπορεί να προσφέρει η χώρα.

Ποιοι βάζουν εκατοντάδες εκατομμύρια

Με προϋπολογισμό 976,2 εκατ. ευρώ, η επένδυση της Microsoft περιλαμβάνει τρία κέντρα δεδομένων και υποδομές υπολογιστικού νέφους, συνολικής ισχύος 38,4 μεγαβάτ (MW). Πρόκειται για εγκαταστάσεις που στηρίζουν την αποθήκευση και επεξεργασία δεδομένων και την παροχή ψηφιακών υπηρεσιών.

Στη φαρμακοβιομηχανία η Demo αναπτύσσει πρόγραμμα άνω των 350 εκατ. ευρώ για την περίοδο 2021-2027. Στο επίκεντρο βρίσκονται οι δραστηριότητες φαρμακευτικές ουσίες, η παραγωγή φαρμάκων, η βιοτεχνολογία και η έρευνα. Οι επενδύσεις αυτές δεν φέρνουν απλώς κεφάλαια, εργοστάσια και νέες δουλειές, αλλά επεκτείνουν το εύρος της παραγωγής και της τεχνολογίας που επιχειρείται να αναπτυχθεί στη χώρα.

Η Metlen, από την πλευρά της, τοποθετεί 295,5 εκατ. ευρώ σε γάλλιο, αλουμίνια και βωξίτη, συνδέοντας την επένδυσή της με τις κρίσιμες πρώτες ύλες και την ευρωπαϊκή στρατηγική αυτονομία. Επιπλέον, επενδύει 45 εκατ. ευρώ σε μεταλλικές κατασκευές υψηλής τεχνολογίας για την άμυνα.

Νέα βιομηχανία επενδύσεων στην Ελλάδα

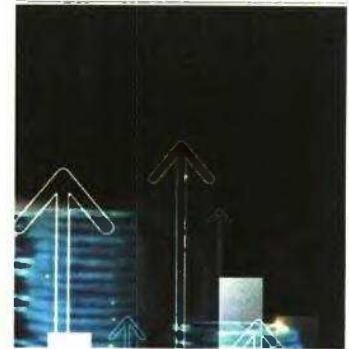
Η δυναμική των νέων μεγάλων επενδύσεων δεν σταματά εκεί. Οι επενδυτές λειτουργούν σαν κοπάδια και ακολουθούν όποιους κάνουν πρώτοι την αρχή.

Ήδη όμως η βιομηχανία επενδύσεων στη χώρα μας έχει αρχίσει να χτίζεται. Στη χαρτοβιομηχανία η Intertrade προχωρά σε επένδυση 99,9 εκατ. ευρώ για καθιέρωση της παραγωγής και υποκατάσταση των εισαγωγών. Στα τσιμέντα η Ηρακλής/Holcim έχει πάρει έγκριση για επενδυτικό σχέδιο 99 εκατ. ευρώ στο πλαίσιο του «Olympus», με νέα παραγωγική διαδικασία και δέσμευση διοξειδίου του άνθρακα.

14 μεγάλες ιδιωτικές επενδύσεις στη χώρα

Εταιρεία / έργο	Κλάδος	Επένδυση	Περίοδος / κατάσταση	Γιατί έχει σημασία
Microsoft - κέντρα δεδομένων	Ψηφιακή τεχνολογία / υπηρεσίες νέφους	976,2 εκατ. ευρώ	Υπό υλοποίηση	Τρία κέντρα δεδομένων, υποδομές υπηρεσιών νέφους, συνολική ισχύς 38,4 MW
Demo Pharmaceuticals	Φαρμακοβιομηχανία / βιοτεχνολογία	Ανω των 350 εκατ. ευρώ, συνολικό πρόγραμμα	2021-2027, υλοποίηση 2024-2026	Παραγωγή δραστικών ουσιών, φαρμάκων και βιοτεχνολογικών προϊόντων, έρευνα και ανάπτυξη
Metlen - γάλλιο, αλουμίνιο, βωξίτης	Μέταλλα / κρίσιμες πρώτες ύλες	295,5 εκατ. ευρώ	Τελική επενδυτική απόφαση το 2025	Παραγωγή γαλλίου, ενίσχυση ευρωπαϊκής αυτονομίας σε κρίσιμες πρώτες ύλες, εξαγωγικός προσανατολισμός
Intertrade	Βιομηχανία χαρτιού	99,9 εκατ. ευρώ	Ενεργό έργο	Κάθετη ολοκλήρωση της παραγωγής, υποκατάσταση των εισαγωγών
Ηρακλής/Holcim - Olympus	Τσιμεντοβιομηχανία / πράσινη βιομηχανία	99 εκατ. ευρώ	Εγκρίθηκε το 2026	Νέα παραγωγική διαδικασία και τεχνολογίες δέσμευσης διοξειδίου του άνθρακα
United Fiber	Τηλεπικοινωνίες / ψηφιακές υποδομές	93,4 εκατ. ευρώ	2025	Ανάπτυξη δικτύων οπτικών ινών για σήπια, επιχειρήσεις και ευρυζωνικές συνδέσεις νέας γενιάς
Atokos - resort στην Ιθάκη	Τουρισμός	85,5 εκατ. ευρώ	Εγκρίθηκε το 2026	Τουριστική μονάδα υψηλής κατηγορίας
Olympic	Αεροπορία / συντήρηση αεροσκαφών	74,75 εκατ. ευρώ, μέρος προγράμματος άνω των 140 εκατ. ευρώ	Από το 2024 και μετά	Συντήρηση αεροσκαφών, εξομωτές πτήσεων και εκπαιδευτικές υποδομές
Elpen	Φαρμακοβιομηχανία / έρευνα και ανάπτυξη	50,7 εκατ. ευρώ	Υπό υλοποίηση	Νέο εργοστάσιο και ερευνητικές υποδομές βιοϊατρικής
Metlen - αμιαντικές μεταλλικές κατασκευές	Βιομηχανία υψηλής τεχνολογίας	45 εκατ. ευρώ	2024	Παραγωγή μεταλλικών κατασκευών υψηλής τεχνολογίας με προσανατολισμό στην άμυνα
Intracom - Hermes	Τηλεπικοινωνίες	42,95 εκατ. ευρώ	2025	Ασύρματο δίκτυο ευρυζωνικής πρόσβασης πολύ υψηλών ταχυτήτων
Fracasso Hellas	Μέταλλα / βιομηχανία	41,27 εκατ. ευρώ	2025	Επέκταση παραγωγής και αλλαγή παραγωγικής διαδικασίας
BGS Alcohols	Βιομηχανία / μεταποίηση αγροτικών προϊόντων	34,3 εκατ. ευρώ	2024-2026	Κάθετη ολοκληρωμένη παραγωγή αιθανόλης
Neotex	Προηγμένα δομικά υλικά	21,5 εκατ. ευρώ	Εγκρίθηκε το 2026	Νέα γραμμή παραγωγής και καινοτόμα δομικά υλικά

■ Τουρισμός και μεταφορές: Atokos, Olympic.

Το μείγμα αυτό περιλαμβάνει τόσο παραγωγικές δραστηριότητες όσο και υπηρεσίες υψηλής προστιθέμενης αξίας. Η διαφορά με το παρελθόν είναι ότι τα projects σε φάρμακα, μέταλλα, ψηφιακές υποδομές και βιομηχανία έχουν πλέον σημαντικό βάρος στη λίστα των μεγάλων επενδύσεων.

Τι κερδίζει η χώρα

Οι αριθμοί δεν είναι όλα άμεσα συγκρίσιμοι, ούτε τα projects έχουν όλα την ίδια φύση. Κάποια αφορούν συνολικά πολυετή προγράμματα, άλλα εγκεκριμένα σχέδια που βρίσκονται στα σκαριά ή αποτελούν επεκτάσεις άλλων παράπλευρων ή υφιστάμενων επενδύσεων.

Δείχνουν όμως την κατεύθυνση και ποιες επενδύσεις προσελκύει η χώρα. Το επόμενο στόιχημα είναι πλέον πώς από τις ανακοινώσεις και τα εγκαίνια οι νέες επενδύσεις θα αρχίσουν να παράγουν νέα δραστηριότητα και, κυρίως, τι αξία θα αφήνουν στην Ελλάδα.

Σε κάθε περίπτωση, αυτό που ξεχωρίζει δεν είναι μόνο το ύψος των επενδύσεων, αλλά και η ποιοτική βελτίωση της σύνθεσής τους: πριν από την κρίση χρέους σχεδόν οι μισές ιδιωτικές επενδύσεις κατευθύνονταν στην κατασκευή κατοικιών, ενώ οι παραγωγικές επενδύσεις παρέμεναν ανεπαρκείς επιβαρύνοντας τις μακροπρόθεσμες προοπτικές ανάπτυξης.

Σήμερα, όμως, αυτή η τάση έχει αντιστραφεί: περίπου τα 4/5 των ιδιωτικών επενδύσεων κατευθύνονται σε παραγωγικό κεφάλαιο και το υπόλοιπο 1/5 σε κατοικίες.

Από το 2025 η μετατόπιση έχει γίνει ακόμη πιο εμφανής: οι παραγωγικές επενδύσεις, εκτός των κατασκευών, ως ποσοστό του ΑΕΠ έφτασαν στο υψηλότερο επίπεδο των τελευταίων 30 ετών.

Σε εκθέσεις της η Τράπεζα της Ελλάδος συνδέει ρητά αυτή την εξέλιξη με τη βελτίωση της παραγωγικότητας και τη σταδιακή μετατόπιση προς περισσότερο παραγωγικό μοντέλο ανάπτυξης.

Αν η τάση αυτή συνεχιστεί και συνοδεύεται από περαιτέρω αύξηση του συνολικού ύψους των επενδύσεων, θα μπορούσε να λειτουργήσει ως καταλύτης για την αναδιάρθρωση του παραγωγικού μοντέλου της χώρας, καλύπτοντας μέρος του μεγάλου επενδυτικού κενού που δημιουργήθηκε κατά τη διάρκεια της κρίσης χρέους.

Στα φάρμακα η Elpen προσθέτει επένδυση 50,7 εκατ. ευρώ για εργοστάσιο και βιοϊατρική έρευνα. Ακολουθούν η BGS Alcohols με 34,3 εκατ. ευρώ για καθετοποιημένη παραγωγή αιθανόλης, όπως και η Neotex με εγκεκριμένο σχέδιο 21,5 εκατ. ευρώ για καινοτόμα δομικά υλικά.

Δίκτυα, αεροσκάφη και τουρισμός

Στις τηλεπικοινωνίες ξεχωρίζει το επενδυτικό σχέδιο της United Fiber ύψους 93,4 εκατ. ευρώ για οπτικές ίνες και ψηφιακές υποδομές, ενώ το σχέδιο «Hermes» της Intracom ανέρχεται σε 42,95 εκατ. ευρώ και

αφορά ασύρματη ευρυζωνική πρόσβαση πολύ υψηλών ταχυτήτων.

Στην αεροπορία η επένδυση της Olympic, ύψους 74,75 εκατ. ευρώ, αποτελεί μέρος προγράμματος άνω των 140 εκατ. ευρώ για συντήρηση αεροσκαφών, εξομωτές και εκπαίδευση. Στον τουρισμό η Atokos σχεδιάζει μονάδα υψηλής κατηγορίας στην Ιθάκη, προϋπολογισμού 85,5 εκατ. ευρώ.

Ποιοι κλάδοι πρωτοστατούν

Μια επένδυση δισεκατομμυρίων ευρώ για ψηφιακές υποδομές δεν είναι το ίδιο με 1 δισ. ευρώ για κατοικίες. Ούτε ένα νέο φαρμακευτικό εργοστάσιο έχει το ίδιο

οικονομικό αποτύπωμα με μια τουριστική μονάδα.

Οι προϋπολογισμοί μετρούν για το μέγεθος μιας επένδυσης, δεν αρκούν όμως για να περιγράψουν τι αποτύπωμα αφήνουν στη χώρα.

Η κατανομή των projects δείχνει ότι τα μεγάλα κεφάλαια κινούνται σε τέσσερις κύριες κατηγορίες:

- Ψηφιακές υποδομές και cloud: Microsoft, United Fiber, Intracom.
- Φάρμακα και βιοτεχνολογία: Demo, Elpen.
- Μέταλλα, βιομηχανία και κρίσιμες πρώτες ύλες: Metlen, Intertrade, BGS Alcohols, Neotex, Ηρακλής/Holcim.

6. ΨΗΦΙΑΚΗ ΚΑΡΤΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΓΙΑ 2,5 ΕΚΑΤ. ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟΥΣ

Μέσο: ΤΑ ΝΕΑ

Ημ. Έκδοσης: ...19/10/2026 Ημ. Αποδελτίωσης: ...19/10/2026

Σελίδα: 40

Ψηφιακή Κάρτα Εργασίας για 2,5 εκατ. εργαζόμενους

Επιπλέον 500.000 εργαζόμενοι εντάχθηκαν στις 12 Οκτωβρίου στην Ψηφιακή Κάρτα Εργασίας, καθώς επεκτάθηκε σε νοσοκομεία, τηλεπικοινωνίες και κομμωτήρια.

Με την ένταξή τους σε αυτό το πλαίσιο, ο αριθμός όσων υποχρεούνται να δηλώνουν την παρουσία στην εργασία τους ανέρχεται σε περίπου 2,5 εκατομμύρια. Η εφαρμογή της καθιστά υποχρεωτική την ψηφιακή καταγραφή του χρόνου εργασίας στις επιχειρήσεις που υπάγονται στο νέο πλαίσιο, με στόχο την αντιμετώπιση της αδήλωτης και της υποδηλωμένης εργασίας. Η δεύτερη φάση επέκτασης βρίσκεται σε πιλοτική εφαρμογή από τις 29 Ιουνίου 2026 και ολοκληρώνεται στις 15 Νοεμβρίου. Από τις 16 Νοεμβρίου, η Ψηφιακή Κάρτα Εργασίας καθίσταται υποχρεωτική και για τους εργαζόμενους στους εξής κλάδους: συμβουλευτικές υπηρεσίες, διαφήμιση και λοιπές δραστηριότητες γραφείου, επισκευές, αποθήκευση και υποστηρικτικές προς τη μεταφορά δραστηριότητες (logistics), διαχείριση νερού και λυμάτων, τυχερά παίγνια. Σημειώνεται ότι το πρώτο επτάμηνο του 2026 έχουν ήδη καταγραφεί περισσότερες από 5,7 εκατ. υπερωρίες στους κλάδους ένταξης της Ψηφιακής Κάρτας Εργασίας, με αποτέλεσμα να έχουμε περίπου 1,54 εκατ. περισσότερες υπερωρίες σε σχέση με το πρώτο επτάμηνο του 2025 (αύξηση +36,8%).

ΓΡΙΠΗ Η επιδημία στο κατώφλι

- Ξεκίνησε το κύμα από τα μισά του μήνα • Η θετικότητα ξεπέρασε το 10% και αφορά κυρίως ηλικιωμένους και ευπαθείς ομάδες • Γιατί επιβάλλονται νωρίτερα οι εμβολιασμοί
- Πού οφείλεται η έξαρση και τι πρέπει να προσέχουμε

ΜΑΡΘΑ ΚΑΪΤΑΝΙΔΗ Σ. 46-47

ΕΛΛΑΔΑ

ΤΑ ΝΕΑ ΔΕΥΤΕΡΑ 19 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 2026

Γιατί είναι σημαντικός ο έγκαιρος εμβολιασμός

Επιδημιολογικά δεδομένα δείχνουν πως η εποχική δραστηριότητα της γρίπης, την έναρξη της οποίας δεν μπορούμε να προβλέψουμε με ασφάλεια, ξεκίνησε πρώιμα φέτος.

Αν κάποιος ανήκει στις ομάδες που συστήνεται ο αντιγριπτικός εμβολιασμός, η συμβουλή είναι απλή. Μην περιμένετε για να εμβολιαστείτε! Καθώς απαιτούνται 2 εβδομάδες από τον εμβολιασμό για να παραχθούν τα αντισώματα και να αναπτυχθεί η μέγιστη προστασία, τώρα είναι η πλέον κατάλληλη στιγμή να εμβολιαστείτε, ώστε να είστε προστατευμένοι πριν συμβεί η ευρύτερη διασπορά του ιού. Αν είστε άνω των 65 ετών απευθυνθείτε στον Προσωπικό Γιατρό σας για να σας συνταγογραφήσει το ενισχυμένο αντιγριπτικό εμβόλιο. Αν είστε νεότεροι και ανήκετε στις ομάδες που συστήνεται εμβολιασμός, εμβολιαστείτε με το απλό αντιγριπτικό εμβόλιο, χωρίς να είναι απαραίτητη η συνταγογράφηση του εμβολίου, απευθείας στο φαρμακείο.

Παράλληλα η δραστηριότητα του SARS-CoV-2, μολονότι κινείται ακόμα σε χαμηλά επίπεδα, παρουσιάζει ανοδική τάση, ενώ μόλις την προηγούμενη Παρασκευή άνοιξαν τα ραντεβού για το επικαιροποιημένο για την περίοδο 2026-27 εμβόλιο έναντι της COVID-19 με στόχευση στην παραλλαγή XFG. Και για την COVID-19 συστήνεται επίσης εμβολιασμός για ηλικιωμένους και για άτομα με υποκείμενα νοσήματα, ειδικά μάλιστα αν αυτοί δεν έχουν εμβολιαστεί, ούτε νοσήσει από COVID-19 τους τελευταίους 12 μήνες, με αποτέλεσμα η ανοσία τους έναντι του ιού να έχει εξασθενήσει. Μπορείτε να προγραμματίσετε το ραντεβού σας για εμβολιασμό στο εμβολιαστικό

ΤΟΥ ΕΥΑΓΓΕΛΟΥ ΦΡΑΓΚΟΥΛΗ

κέντρο που σας εξυπηρετεί μέσω της ιστοσελίδας www.epivolio.gov.gr, είτε μέσω του Προσωπικού Γιατρού σας ή του φαρμακείου. Οι εμβολιασμοί έναντι της γρίπης και της COVID-19 είναι ένα από τα πιο αποτελεσματικά μέτρα που έχουμε για να προστατεύσουμε τους πιο ευάλωτους στην κοινωνία από σοβαρή νόσηση, νοσηλεία και θάνατο. Παρ' όλα αυτά υποχρησιμοποιούνται και οι δύο. Για τη γρίπη δυστυχώς δεν πετυχαίνουμε τον στόχο εμβολιαστικής κάλυψης τουλάχιστον του 75% των ατόμων άνω των 65 ετών που έχει θέσει ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας, ενώ πολύ χειρότερη είναι η εμβολιαστική κάλυψη έναντι της COVID-19 στις ομάδες υψηλού κινδύνου, με την αποδοχή του εμβολίου να έχει μειωθεί. Παρ' όλα αυτά, τα δεδομένα για την αποτελεσματικότητα και την ασφάλεια των εμβολίων είναι σαφή και χρέος των επαγγελματιών υγείας, αλλά και της πολιτείας είναι η επικοινωνία τους στους πολίτες. Αν πάρουμε το πλέον παρεξηγημένο εμβόλιο έναντι της COVID-19 τα πλέον πρόσφατα δεδομένα αποτελεσματικότητας του, από την περίοδο 2024-25, στους ηλικιωμένους και μέσα σε 6 μήνες από τον εμβολιασμό δείχνουν αποτελεσματικότητα 48-96% έναντι του θανάτου και 34-85% για σοβαρή νόσηση. Η προστασία ήταν χαμηλότερη όταν περιλαμβάνονταν μελέτες με μεγαλύτερο χρονικό διάστημα παρακολούθησης, μέχρι περίπου 11 μήνες από τον εμβολιασμό, 25-66% και 22-47% αντίστοιχα, με την ανοσία από το εμβόλιο να φθίνει μετά τους 6 μήνες από τον εμβολιασμό.

Κάθε ιατρική παρέμβαση έχει συμβιβασμούς, και τα εμβόλια κατά της COVID-19 δεν αποτελούν εξαίρεση. Το ερώτημα δεν είναι αν τα εμβόλια είναι τελείως χωρίς ρίσκο. Το ερώτημα είναι αν οι κίνδυνοι από τον εμβολιασμό είναι μικρότεροι από τους κινδύνους μιας μόλυνσης σε έναν ανεμβολίαστο. Η μόλυνση από COVID-19 φέρει τους δικούς της κινδύνους για φλεγμονή της καρδιάς, θρόμβους στο αίμα, βλάβη στους πνεύμονες και long COVID, μια κατάσταση που περιλαμβάνει επίμονη κόπωση, θολούρα μυαλού και άλλα συμπτώματα που διαρκούν εβδομάδες έως μήνες. Ειδικά για τους ηλικιωμένους και τα άτομα με χρόνιες παθήσεις υγείας, ομάδες στις οποίες συστήνεται ο εμβολιασμός, η διαφορά ανάμεσα στους κινδύνους από τη μόλυνση και στους κινδύνους του εμβολίου είναι ιδιαίτερα μεγάλη, με το όφελος από τον εμβολιασμό να είναι ξεκάθαρο!

Ο Ευάγγελος Φραγκούλης είναι γενικός γιατρός και γγ της Ελληνικής Ακαδημίας Γενικής/Οικογενειακής Ιατρικής και ΠΔΥ

Η γρίπη προ των πυλών

Η πρόωρη έναρξη του εποχικού κύματος επιβεβαιώνει την ανάγκη για άμεση θωράκιση του πληθυσμού
Την τελευταία εβδομάδα ένας άνθρωπος έχασε τη ζωή του
Τρία άτομα νοσηλεύονται σε Μονάδες Εντατικής Θεραπείας

ΤΗΣ ΜΑΡΘΑΣ ΚΑΪΤΑΝΙΔΗ

Δυναμικά ξεκίνησε το κύμα της γρίπης στη χώρα μας ήδη από τα μέσα Οκτωβρίου, νωρίτερα από το συνηθισμένο, με τη θετικότητα στην κοινότητα να ξεπερνά το 10% και να φτάνει το επιδημικό κατώφλι. Η εξέλιξη αυτή θέτει σε εγρήγορση τις υγειονομικές Αρχές και ενισχύει τις συστάσεις των ειδικών για έγκαιρο εμβολιασμό, ιδιαίτερα των ηλικιωμένων και των ατόμων που ανήκουν στις ευπαθείς ομάδες.

Εντύπωση προκαλεί, δε, το γεγονός ότι η δραστηριότητα της γρίπης έχει ήδη αρχίσει να αφήνει το αποτύπωμά της και στους δείκτες σοβαρής νόσησης. Πιο συγκεκριμένα και σύμφωνα με την έκθεση του ΕΟΔΥ, την τελευταία εβδομάδα ένας άνθρωπος έχασε τη ζωή του από επιπλοκές της γρίπης, ενώ τρία επιβεβαιωμένα περιστατικά νοσηλεύονται σε Μονάδες Εντατικής Θεραπείας.

Η πρόωρη έναρξη του εποχικού κύματος δεν αφορά μόνο την Ελλάδα. Στις ΗΠΑ και στην Αγγλία, κρούσματα καταγράφονται ήδη από τον Σεπτέμβριο, με σταδιακή αύξηση έκτοτε. Αντίθετα, σύμφωνα με το Ευρωπαϊκό Κέντρο Ελέγχου και Πρόληψης Νοσημάτων (ECDC), προς το παρόν δεν καταγράφεται αντίστοιχη εικόνα ευρείας ανόδου σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες.

Η εμφάνιση της γρίπης περίπου δύο εβδομάδες νωρίτερα σε σχέση με πέρυσι ενδέχεται να συνδέεται και με την

Η εμφάνιση της γρίπης περίπου δύο εβδομάδες νωρίτερα σε σχέση με πέρυσι ενδέχεται να συνδέεται και με την απότομη πτώση της θερμοκρασίας, σημειώνει στα «ΝΕΑ» ο Νίκος Τζανάκης, ομότιμος καθηγητής Πνευμονολογίας στην Ιατρική Σχολή του Πανεπιστημίου Κρήτης

και με την απότομη πτώση της θερμοκρασίας, όπως σημειώνει στα «ΝΕΑ» ο Νίκος Τζανάκης, ομότιμος καθηγητής Πνευμονολογίας στην Ιατρική Σχολή του Πανεπιστημίου Κρήτης. Όπως εξηγεί, η εποχική δραστηριότητα της γρίπης συνήθως αρχίζει προς τα τέλη Οκτωβρίου,

ενώ φέτος η έξαρση καταγράφεται περίπου δέκα ημέρες νωρίτερα, χωρίς μέχρι στιγμής να παρατηρείται αντίστοιχη επιβάρυνση στις νοσηλείες.

Το δύσκολο διάστημα
Ο ίδιος, σε κάθε περίπτωση, συνιστά

Η ΕΙΚΟΝΑ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ 2025-2026

169 νοσηλείες

σε ΜΕΘ καταγράφηκαν στη χώρα μας λόγω επιπλοκών από τη γρίπη κατά την περσινή περίοδο (2025-2026)

86 θάνατοι καταγράφηκαν κατά την ίδια περίοδο

5-11 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ

Η θετικότητα για γρίπη στην κοινότητα σημείωσε άνοδο, ξεπερνώντας το 10% (επιδημικό κατώφλι που σηματοδοτεί την εποχική δραστηριότητα της γρίπης)

Το ίδιο επτάημερο, σημειώθηκε

1 θάνατος και **3** νοσηλείες σε ΜΕΘ

στους πολίτες να προγραμματίσουν τον εμβολιασμό τους το προσεχές διάστημα, με στόχο να έχουν ολοκληρώσει τη διαδικασία έως τα μέσα Νοεμβρίου.

«Το δύσκολο διάστημα, παραδοσιακά, είναι από τα μέσα Νοεμβρίου έως τα τέλη Μαρτίου», αναφέρει, υπογραμμίζοντας τη σημασία της έγκαιρης προστασίας ενόψει της περιόδου κατά την οποία αναμένεται μεγαλύτερη κυκλοφορία του ιού.

Η έγκαιρη ανοσοποίηση, άλλωστε, έχει ιδιαίτερη σημασία, καθώς απαιτούνται περίπου δύο εβδομάδες μετά τον αντιγριπικό εμβολιασμό για την ανάπτυξη αντισωμάτων και την εγκατάσταση επαρκούς προστασίας.

Επομένως, ο εμβολιασμός δεν προσφέρει άμεση κάλυψη, αλλά χρειάζεται να προηγείται της περιόδου αυξημένης κυκλοφορίας του ιού. Αυτός είναι και ο λόγος για τον οποίο οι ειδικοί επιμένουν να μην αναβάλλεται, ιδίως από όσους διατρέχουν μεγαλύτερο κίνδυνο επιπλοκών.

Για την ανάγκη άμεσου εμβολιασμού κάνει λόγο σε ανάρτησή του και ο Κωνσταντίνος Νταλούκας, παιδίατρος και πρόεδρος της Πανελληνίας Ομοσπονδίας Ελευθεροεπαγγελματιών Παιδιάτρων. Στο

πλαίσιο αυτό, συστήνει τον άμεσο εμβολιασμό κατά προτεραιότητα των ατόμων αυξημένου κινδύνου, παιδιών και ενηλίκων, καθώς και όλων των υγιών παιδιών ηλικίας από 6 μηνών έως 5 ετών.

Και προσθέτει ότι για τις ηλικίες 2-18 ετών διατίθεται και το ενδορινικό αντιγριπικό εμβόλιο, με τον παιδίατρο να υπενθυμίζει ότι υπάρχουν αντενδείξεις σε συγκεκριμένες περιπτώσεις, ενώ για τους άνω των 65 ετών συνιστάται το ενισχυμένο αντιγριπικό εμβόλιο.

Σημειώνεται ότι για τη φετινή περίοδο αναμένεται να εισαχθούν στην Ελλάδα συνολικά 3,64 εκατομμύρια δόσεις αντιγριπικών εμβολίων, έναντι 3,5 εκατομμυρίων την προηγούμενη περίοδο.

Εν τω μεταξύ, το Ευρωπαϊκό Κέντρο Πρόληψης και Ελέγχου Νοσημάτων (ECDC) επισημαίνει ότι ο ευρωπαϊκός στόχος είναι να εμβολιάζεται κατά της γρίπης τουλάχιστον το 75% των ηλικιωμένων, θωρακίζοντας κατ' αυτόν τον τρόπο την πλέον ευπαθή ομάδα και συμβάλλοντας στην προστασία των συστημάτων υγείας.

Ωστόσο, κατά την περίοδο 2024-2025, η διάμεση εμβολιαστική κάλυψη στις χώρες της ΕΕ/ΕΟΧ ήταν μόλις 47%.

ΣΤΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ

Οι τρεις δείκτες που αξιολογούν την κατάσταση

Ασυνήθιστα νωρίς χτύπησε φέτος η γρίπη στις δυτικές πολιτείες των ΗΠΑ, αφηνιάζοντας τους γιατρούς, με ορισμένα νοσοκομεία να καταγράφουν αριθμό περιστατικών που συνήθως παρατηρούνταν στις αρχές του χειμώνα, όταν κανονικά ξεκινά η περίοδος των αναπνευστικών ιών. Όπως αναφέρει η εφημερίδα «Washington Post» στο Σιάτλ, περίπου 150 παιδιά έχουν βγει θετικά στη γρίπη τις τελευταίες δύο εβδομάδες, ένα επίπεδο που το σύστημα συνήθως δεν βλέπει μέχρι τις αρχές Δεκεμβρίου.

Συγκριτικά, για την ίδια χρονική περίοδο το περασμένο φθινόπωρο, το σύστημα υγείας είχε περίπου 10 κρούσματα γρίπης, δώλωσε η Ντανιέλ Ζερ, επικεφαλής του τμήματος παιδιατρικών λοιμωδών νοσημάτων.

Το ποσοστό των θετικών τεστ γρίπης έχει επίσης αυξηθεί απότομα, σηματοδοτώντας ότι ο ιός εξαπλώνεται ευρύτερα στην κοινότητα. Παρότι είναι νωρίς για να γνωρίζουμε αν η δραστηριότητα αυτή προμηνύει μια σοβαρή περίοδο γρίπης ή αν πρόκειται για μια ασυνήθιστη αύξηση που θα μπορούσε να υποχωρήσει, οι επιδημιολόγοι και οι κλινικοί γιατροί ενθαρρύνουν τους ασθενείς να κάνουν τα εμβόλια τους νωρίτερα απ' ό,τι συνήθως, αντί να περιμένουν.

Οι επιστήμονες δεν γνωρίζουν τι προκαλεί την πρόωπη αύξηση των κρουσμάτων γρίπης. Οι υγειονομικοί αξιωματούχοι προειδοποιούν να μην εξαχθούν γενικά συμπεράσματα από ό,τι συμβαίνει σε μια κούφτα μέρη. Παρακολουθούν αυξημένη δραστηριότητα της γρίπης σε μέρη της Ασίας, συμπεριλαμβανομένης της Ιαπωνίας, καθώς και αλλαγές στα στελέχη που κυκλοφορούν φέτος. Τα διεθνή ταξίδια θα μπορούσαν επίσης να βοηθήσουν τους ιούς να μετακινηθούν γρήγορα μεταξύ των χωρών.

Το Κέντρο Ελέγχου και Πρόληψης Ασθενειών (CDC) αξιολογεί τη σοβαρότητα κάθε εποχής γρίπης με βάση τρεις δείκτες: επισκέψεις σε ιατρεία και κλινικές για ασθενείς που μοιάζουν με γρίπη, νοσηλείες που σχετίζονται με τη γρίπη και θανάτους από γρίπη.

Οι επιστήμονες του Κέντρου αναμένουν ότι αυτή η εποχή της γρίπης θα είναι μέτριας σοβαρότητας συνολικά, αν και προειδοποιούν ότι υπάρχει σημαντική αβεβαιότητα τόσο νωρίς. Η περασμένη σεζόν θεωρήθηκε μέτρια σε όλες τις ηλικίες, αλλά ταξινομήθηκε ως υψηλής σοβαρότητας για τα παιδιά.

ΝΑΤΑΣΑ ΜΠΑΣΤΕΑ

COVID-19

Αύξηση περιστατικών το τελευταίο διάστημα

Την ίδια ώρα, αυξημένη κινητικότητα καταγράφεται και στην Covid-19, αν και η εικόνα των τελευταίων ημερών δείχνει σημάδια σταθεροποίησης. Αναλυτικότερα, σύμφωνα με τον καθηγητή Πνευμονολογίας στην Ιατρική Σχολή του ΕΚΠΑ Στέλιο Λουκίδη, τον Σεπτέμβριο τα αιτήματα για χορήγηση αντιικών φαρμάκων δεν ξεπερνούσαν τα 15 ημερησίως. Την περασμένη εβδομάδα, ωστόσο, μέσα σε ένα μόνο 24ωρο εγκρίθηκαν 110 αιτήματα.

Επιπλέον, σύμφωνα με τα επίσημα στοιχεία του ΕΟΔΥ, σε διάστημα μόλις επτά ημερών, από τις 5 έως και τις 11 Οκτωβρίου, καταγράφηκαν συνολικά 91 νέες εισαγωγές στα νοσοκομεία της χώρας. Πάντως, ο κ. Τζαννάκης εκτιμά ότι, αν και η έξαρση της Covid-19 μπορεί να διαρκέσει ακόμη και μία έως δύο εβδομάδες, η δραστηριότητα φαίνεται να σταθεροποιείται. Εφόσον επιβεβαιωθεί το θετικό αυτό σενάριο, τότε θα πρόκειται για ένα ακόμη «μικρό επιδημικό κύμα», που αναπτύσσεται όταν οι συνθήκες ευνοούν την κυκλοφορία του ιού.

Μέσο: ΤΑ ΝΕΑ

Ημ. Έκδοσης: ...17/10/2026 Ημ. Αποδελτίωσης: ...17/10/2026

Σελίδα: 58

Ο ασθενής απέναντι στον αλγόριθμο: ποιος λογοδοτεί;

Η τεχνητή νοημοσύνη μπορεί να κάνει την ιατρική καλύτερη
 ● Χωρίς σαφείς ευθύνες, όμως, ο άνθρωπος κινδυνεύει να βρεθεί μόνος απέναντι σε μια οθόνη που δεν του οφείλει τίποτα

Μεσάνυχτα. Φανταστείτε έναν άνθρωπο που νιώθει πόνο στο στήθος. Ανοίγει το κινητό και ρωτά ένα chatbot. Η απάντηση έρχεται αμέσως, ευγενικά και σίγουρη, και τον καθησυχάζει. Δεν είναι όμως ιατρική επίσκεψη: κανείς δεν τον εξέτασε. Αν η απάντηση είναι λάθος, ποιος αναλαμβάνει την ευθύνη;

Το 1963 ο οικονομολόγος Κένεθ Αρρου, μετέπειτα νομπελίστας, εξήγησε γιατί η ιατρική φροντίδα δεν λειτουργεί όπως μια

ΤΟΥ ΗΛΙΑ ΜΟΣΙΑΛΟΥ

NEWS ANALYSIS

συνθησισμένη αγορά: ο ασθενής δύσκολα μπορεί να κρίνει τι χρειάζεται ή αν η φροντίδα είναι σωστή. Η εμπιστοσύνη στηρίζεται σε θεσμούς και κανόνες: άδεια άσκησης επαγγέλματος, δεοντολογία, νομική ευθύνη.

Το 1974 ο καναδός οικονομολόγος Ρόμπερτ Εβανς ανέδειξε την άλλη όψη:

ο γιατρός σου λέει τι χρειάζεσαι και συχνά σου το παρέχει κιόλας. Μπορεί, ακόμη και καλόπιστα, να σε οδηγήσει σε χειρότερες εξετάσεις ή θεραπείες από όσες χρειάζεσαι. Αυτό ονομάστηκε προκλητική ζήτηση. Στο επίκεντρο και των δύο αναλύσεων βρίσκεται η σχέση γιατρού και ασθενούς: μια «δυάδα».

Σήμερα στη σχέση αυτή εισέρχεται η τεχνητή νοημοσύνη (ΤΝ). Όταν ο γιατρός συμβουλευτεί ένα σύστημα ΤΝ, ο ασθενής δεν γνωρίζει πάντα αν ακούει την κρίση του γιατρού ή την πρόταση ενός αλγόριθμου, ούτε τι έχει σχεδιαστεί να πραγματοποιεί το σύστημα. Την αποτελεσματικότερη θεραπεία; Την ταχύτερη διακίνηση ασθενών; Τα έσοδα; Κι όταν ο ασθενής έχει πρόσβαση σε πιο προηγμένο σύστημα από εκείνο που χρησιμοποιεί ο γιατρός, μπορεί να έχει εντοπίσει πληροφορίες που ο γιατρός δεν έχει ακόμη εξετάσει. Αυτό, ωστόσο, δεν αναιρεί ούτε μεταβιβάζει την ευθύνη του γιατρού: η τελική κλινική κρίση και η λογοδοσία για την απόφαση παραμένουν δικές του.

Στην ανάπτυξη και χρήση αυτών των συστημάτων μπορεί να εμπλέκονται εταιρείες τεχνολογίας, νοσοκομεία, ασφαλιστικοί

οργανισμοί, φαρμακευτικές και επιστημονικές εταιρείες. Αυτό το δίκτυο γύρω από τον γιατρό και τον ασθενή δεν είναι, βέβαια, καινούργιο. Με την ΤΝ, όμως, οι επιλογές όσων αναπτύσσουν τα συστήματα μπορούν να επηρεάσουν την ίδια την ιατρική συμβουλή, χωρίς να είναι ορατές στον ασθενή.

ΨΕΥΔΟ-ΔΥΑΔΑ

Και όταν ο γιατρός λείπει εντελώς, ο ασθενής μένει μόνος απέναντι σε ένα chatbot. Αυτή τη σχέση την ονομάζω ψευδο-δυάδα: μοιάζει με σχέση δύο προσώπων, αλλά δεν είναι. Η διαλογική μορφή της, ερώτηση και απάντηση, κερδίζει την εμπιστοσύνη μας. Ο γιατρός όμως, με όλες τις ατέλειές του, διαθέτει κρίση, υποχρέωση απέναντί μας, άδεια που μπορεί να χάσει και προσωπική ευθύνη. Το chatbot παίρνει τη θέση του συνομιλητή χωρίς να είναι πρόσωπο. Η ψευδο-δυάδα είναι μια σχέση με έναν μόνο άνθρωπο.

Παλιότερα, με το «Dr Google», ο ίδιος ο χρήστης αναζητούσε απαντήσεις ανάμεσα σε πολλές και συχνά αντικρουόμενες πηγές. Σήμερα το chatbot συνθέτει το ίδιο την απάντησή του, χωρίς όμως οι πηγές του να είναι πάντα ορατές, προσβάσιμες και, κυρίως, αξιόπιστες. Η αναζήτηση πληροφορίας γίνεται προσωπική συνομιλία και η συνομιλία δημιουργεί την ψευδαίσθηση σχέσης.

ΔΥΟ ΚΙΝΔΥΝΟΙ

Οι κίνδυνοι εδώ είναι πολλοί, αλλά δύο ξεχωρίζουν. Ο πρώτος είναι τα λάθη που διατυπώνονται με βεβαιότητα. Ο γιατρός που δεν γνωρίζει οφείλει να το παραδεχθεί, να το ψάξει ή να συμβουλευτεί συναδέλφους, αν και αυτό δεν συμβαίνει πάντα. Η ευχέρεια ενός chatbot να απαντά άμεσα και με βεβαιότητα δεν εγγυάται την ορθότητα: μπορεί να παρουσιάζει επινοημένες πληροφορίες ως γεγονότα.

Ο δεύτερος αφορά τα αθέατα κίνητρα. Μια εταιρεία που αποκομίζει οικονομικά οφέλη από τη συχνότερη χρήση του chatbot της, από τη συλλογή των δεδομένων ή από παραπομπές σε υπηρεσίες επί πληρωμή ενδέχεται να ωθεί τους χρήστες σε περισσότερη ιατρική φροντίδα, χωρίς αυτή να είναι και καλύτερη. Προκλητική ζήτηση σε μαζική κλίμακα.

Μέσο: ΤΑ ΝΕΑ

Ημ. Έκδοσης: ...17/10/2026 Ημ. Αποδελτίωσης: ...17/10/2026

Σελίδα: 59

ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ

Υπάρχουν όμως και περαιτέρω ζητήματα όπως αυτό των προσωπικών δεδομένων. Παρότι η νομοθεσία προστατεύει τα δεδομένα υγείας, η χρήση ενός chatbot δεν συνεπάγεται αυτομάτως σχέση ιατρικού απορρήτου. Όσα του εμπιστευόμαστε μπορεί να αξιοποιηθούν εμπορικά, βάσει των όρων χρήσης που σπάνια διαβάζουμε προσεκτικά. Και βέβαια η ύπαρξη τέτοιων όρων χρήσης δεν αρκεί από μόνη της για να νομιμοποιήσει την επεξεργασία δεδομένων υγείας, τα οποία απαιτούν ιδιαίτερες εγγυήσεις προστασίας.

Πρόβλημα δημιουργεί και η μετάθεση της ευθύνης: η φράση «το σύστημα το προτείνει» θολώνει τις ευθύνες όλων, από τον γιατρό έως τον ασφαλιστή που απορρίπτει μια θεραπεία βάσει αλγορίθμου. Παράλληλα, η πρόσβαση σε κατάλληλα, ελεγμένα εργαλεία και η δυνατότητα αξιολόγησης των απαντήσεών τους δεν είναι ίδιες για όλους.

ΟΡΓΑΝΩΣΗ

Η ΤΝ, βέβαια, βοηθά ήδη στην ανάγνωση απεικονιστικών εξετάσεων και στην καλύτερη οργάνωση υπηρεσιών, μπορεί να εξηγήσει στον ασθενή μια εξέταση και να επισημάνει στον γιατρό κάτι που του διέφυγε. Για να αξιοποιηθούν όμως τα οφέλη της, χρειάζονται κανόνες και για αυτή τη νέα σχέση.

Η χρήση ενός αλγορίθμου δεν καταργεί τις υποχρεώσεις απέναντι στον ασθενή. Απαιτεί σαφή κατανομή ευθυνών σε όσους τον αναπτύσσουν και τον χρησιμοποιούν. Οι εταιρείες να

δηλώνουν δημόσια με ποιες κατηγορίες δεδομένων εκπαιδεύτηκε, τι έχει σχεδιαστεί να μεγιστοποιεί και ποιες εμπορικές συνεργασίες ενδέχεται να επηρεάζουν τις απαντήσεις του. Να φέρουν νομική ευθύνη για τις δικές τους πράξεις και παραλείψεις.

Τα συστήματα με ιατρικό σκοπό χρειάζονται, όπως τα φάρμακα, ανεξάρτητη αξιολόγηση πριν κυκλοφορήσουν και συνεχή παρακολούθηση μετά. Ο ευρωπαϊκός κανονισμός για την ΤΝ είναι βήμα προς τη σωστή κατεύθυνση. Τα chatbot γενικής χρήσης, όμως, δεν υπόγονται αυτομάτως στις αυστηρότερες απαιτήσεις για συστήματα υψηλού κινδύνου επειδή ο χρήστης τα ρωτά για την υγεία του.

Εξι δεκαετίες αργότερα, η ανάλυση του Αρου μας υπενθυμίζει γιατί η εμπιστοσύνη στην ιατρική χρειάζεται θεσμικές εγγυήσεις. Η ΤΝ κάνει αυτή την ανάγκη πιο επιτακτική. Το ζητούμενο είναι να διασφαλίσουμε ότι στον πυρήνα της ιατρικής θα υπάρχει πάντα τουλάχιστον ένας άνθρωπος που λογοδοτεί στον ασθενή.

Ο Ηλίας Μόσιαλος είναι καθηγητής Πολιτικής Υγείας στη London School of Economics

ΠΑΛΙΟΤΕΡΑ, ΜΕ ΤΟ «DR GOOGLE»,

ο ίδιος ο χρήστης αναζητούσε απαντήσεις ανάμεσα σε πολλές και συχνά αντικρουόμενες πηγές. Σήμερα το chatbot συνθέτει το ίδιο την απάντησή του, χωρίς όμως οι πηγές του να είναι πάντα ορατές, προσβάσιμες και, κυρίως, αξιόπιστες

